

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การเสนอผลงานวิจัย เรื่อง การติดตามผลครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาอุดมศึกษา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีลำดับขั้นตอนการวิจัยสรุปได้ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาความคิดเห็นของมหาบัณฑิต สาขาวิชาอุดมศึกษา เกี่ยวกับหลักสูตรปริญญา
ครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาอุดมศึกษา ภาควิชาอุดมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในด้าน
จุดมุ่งหมาย เนื้อหา การจัดการเรียนการสอน
2. ศึกษาความก้าวหน้าทางวิชาชีพของมหาบัณฑิต สาขาวิชาอุดมศึกษา
3. ศึกษาความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาชั้นต้นของมหาบัณฑิต สาขาวิชาอุดมศึกษา
เกี่ยวกับการที่มหาบัณฑิตมีความรู้ความสามารถ ไปใช้ในการปฏิบัติงาน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

1. มหาบัณฑิตสาขาวิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2522 - 2530 จำนวน 10 รุ่น มีจำนวนทั้งสิ้น 179 คน ได้รับแบบสอบถามกลับคืน
มา 126 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 70.39

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมี 2 ชุดด้วยกัน คือ

ชุดที่ 1 สำหรับมหาบัณฑิต แบ่งเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนตัว

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อจุดมุ่งหมาย และการจัดการ
เรียนการสอนของภาควิชาอุดมศึกษา

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของเนื้อหาวิชาที่
เรียนในหลักสูตร สาขาวิชาอุดมศึกษา

ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะและความคิดเห็นทั่วไปที่มี
ต่อการจัดการเรียนการสอน ภาควิชาอุดมศึกษา

ชุดที่ 2 สำหรับผู้บังคับบัญชาชั้นต้นของมหาวิทยาลัย แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำความรู้ความสามารถ
ไปใช้ในการปฏิบัติงานของมหาวิทยาลัย และข้อเสนอแนะในการผลิตมหาวิทยาลัยทางการอุดมศึกษา
การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัย ใช้วิธีส่งแบบสอบถามส่วนใหญ่โดยทางไปรษณีย์ไปยังมหาวิทยาลัย จำนวน 179 ฉบับ
และผู้บังคับบัญชาชั้นต้นของมหาวิทยาลัย จำนวน 179 ฉบับ และได้รับแบบสอบถามคืนทางไปรษณีย์
ทั้งสิ้น 252 ฉบับ เป็นของมหาวิทยาลัย 126 ฉบับ และผู้บังคับบัญชาชั้นต้นของมหาวิทยาลัยอีก 126
ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 70.39

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลจากแบบสอบถามทั้ง 2 ชุดนั้น ผู้วิจัยวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติดังนี้

1. คำถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม เสนอเป็นตารางประกอบการบรรยาย
2. ในส่วนที่เป็นมาตราส่วนประเมินค่า วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเสนอเป็นตารางประกอบการบรรยายและทดสอบค่าที (t - test)
3. ในส่วนที่เป็นคำถามแบบเลือกตอบ แบบเติมคำ และแบบสอบถามปลายเปิด วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม และเสนอเป็นตารางประกอบการบรรยายความเรียง
4. ในส่วนคำถามปลายเปิดของข้อเสนอแนะและความคิดเห็นทั่วไป วิเคราะห์โดยการวิเคราะห์เนื้อหาแล้วนำมาแจกแจงความถี่ และเสนอเป็นตารางในรูปความเรียง

สรุปผลการวิจัย

การสรุปผลการวิจัย ผู้วิจัยได้แยกกล่าวสรุปเป็น 4 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของมหานักคิดและผู้บังคับบัญชาชั้นต้น ผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของมหานักคิดเกี่ยวกับหลักสูตรปริญญาโทมหานักคิด สาขาวิชาอุดมศึกษาในด้านจุดมุ่งหมาย เนื้อหา การจัดการเรียนการสอน ตอนที่ 3 ความก้าวหน้าทางวิชาชีพ ตอนที่ 4 ความคิดเห็นของมหานักคิดและผู้บังคับบัญชาชั้นต้น เกี่ยวกับการนำความรู้ความสามารถไปใช้ในการปฏิบัติงาน

ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของมหานักคิดและผู้บังคับบัญชาชั้นต้นผู้ตอบแบบสอบถาม มหานักคิดส่วนใหญ่ ร้อยละ 54.76 เป็นเพศหญิง มหานักคิดส่วนใหญ่ร้อยละ 33.33 มีอายุระหว่าง 36-40 ปี รองลงมาอยู่ระหว่าง 31-35 ปี คิดเป็นร้อยละ 30.16 มีวุฒิในระดับปริญญาตรีเป็นส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 46.03 นอกจากนี้ยังพบว่า มหานักคิดส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับปริญญาตรีระหว่างปีการศึกษา 2510 - 2514 และปีการศึกษา 2520 - 2524 และพบว่า สำเร็จจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 45.24

ผู้บังคับบัญชาชั้นต้นของมหานักคิดร้อยละ 41.27 มีตำแหน่งงานเป็นผู้บริหารระดับต่ำ รองลงมาเป็นผู้บริหารระดับกลางร้อยละ 22.22 และส่วนใหญ่ทำงานอยู่ในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ร้อยละ 41.27 และรองลงมาร้อยละ 30.95 อยู่ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชนสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย

มหานักคิดส่วนใหญ่ทราบจุดมุ่งหมายของหลักสูตรมาก่อนที่จะเข้าศึกษาในภาควิชาอุดมศึกษา (ร้อยละ 76.98) รวมทั้งได้ศึกษาความสอดคล้องของหลักสูตรกับลักษณะงานก่อนเข้าศึกษาในภาควิชา (ร้อยละ 53.17) มหานักคิดรู้จักภาควิชาอุดมศึกษาจากผลงานของอาจารย์ในภาควิชาอุดมศึกษาและจากการประชาสัมพันธ์มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 23.89 จากผลงานของภาควิชา เช่น การอบรม ประชุม สัมมนา คิดเป็นร้อยละ 20 และมหานักคิดมีเป้าหมายสูงสุดของการเข้าศึกษา คือ ต้องการเพิ่ม วุฒิในหน้าที่การงาน คิดเป็นร้อยละ 37.74 เป้าหมายที่รองลงมา คือ ต้องการเป็นนักวิชาการเพื่อบุกเบิกความรู้ใหม่ คิดเป็นร้อยละ 21.61

มหานักคิดส่วนใหญ่กล่าวถึงศึกษาต่อเติมเวลาจนครบหลักสูตร คิดเป็นร้อยละ 49.21 รองลงมาคือ ลาเรียนเติมเวลาจนจบรายวิชาตามหลักสูตรแล้วกลับเข้าทำงานระหว่างทำวิทยานิพนธ์ คิดเป็นร้อยละ 33.33 ใช้เวลาศึกษา 2 ปี 6 เดือน มากที่สุด (ร้อยละ 28.57) รองลงมา 2 ปี (ร้อยละ 21.43) 3 ปี (ร้อยละ 19.05) และ 5 ปี (ร้อยละ 16.67)

มหานักคิดส่วนใหญ่ (ร้อยละ 41.27) ใช้เวลาในการทำวิทยานิพนธ์ 1 ปี รองลงมา คือใช้เวลา 6 เดือน ร้อยละ 23.02 มีมหานักคิดร้อยละ 15.87 ใช้เวลา 1 ปี 6 เดือน ในการทำวิทยานิพนธ์ จากการวิจัยพบว่า มหานักคิดร้อยละ 42.06 มีแนวคิดเกิดขึ้นในภาคเรียนแรกของปีการศึกษาที่ 2 มีแนวคิดในการทำวิทยานิพนธ์ในภาคเรียนที่ 1 (ร้อยละ 27.78) และภาคเรียนที่ 2 ของปีการศึกษาที่ 2 (ร้อยละ 20.63)

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของมหานักคิดเกี่ยวกับหลักสูตรปริญญาโท สาขาวิชา
อุดมศึกษา ในด้านจุดมุ่งหมาย เนื้อหา การจัดการเรียนการสอน

จุดมุ่งหมาย

มหานักคิดเห็นว่าจุดมุ่งหมายของหลักสูตรเหมาะสมมาก คือ จุดมุ่งหมายในการผลิตนักคิดที่มีคุณธรรม ความรู้กว้างขวางและลึกซึ้งในศาสตร์อุดมศึกษา การเป็นศูนย์กลางแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางวิชาการระหว่างผู้สนใจในการอุดมศึกษา และการให้บริการทางวิชาการแก่สังคม และจุดมุ่งหมายที่มหานักคิดเห็นว่าเหมาะสมในระดับปานกลาง คือ จุดมุ่งหมายในการส่งเสริมการวิจัยทางอุดมศึกษาให้กว้างขวาง และจากการประเมินตนเองของมหานักคิด พบว่า ความรู้ที่ได้รับจากภาคศึกษาระดับมาก ในด้านความรู้ที่ได้รับจากภาคศึกษากว้างขวางในการอุดมศึกษาเป็นสากล มีความรู้อย่างลึกซึ้งในศาสตร์อุดมศึกษา

รายวิชาที่เป็นประโยชน์ในการทำงาน

โดยหมวดวิชาบังคับ มหานักคิดเห็นว่าทุกรายวิชาเป็นประโยชน์ในระดับมาก โดยเรียงลำดับของค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้คือ วิชาหลักการอุดมศึกษา วิชาสัมมนาการอุดมศึกษา วิชาผลิตนักศึกษา วิชาวิทยาว่าด้วยระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์ วิชาหลักสูตรอุดมศึกษา วิชาพฤติกรรมการสอนระดับอุดมศึกษา วิชาสถิติศาสตร์ประยุกต์ทางพฤติกรรมศาสตร์ วิชาประสบการณ์วิชาชีพตามแนวนิเทศทางอุดมศึกษา วิชาการวิจัยในอุดมศึกษา และ วิชาหลักและพื้นฐานการศึกษาไทย วิชาพื้นฐานทางปรัชญาของการศึกษาและพื้นฐานทางจิตวิทยาของการศึกษา

ในหมวดวิชาเลือก มหาวิทยาลัยเห็นว่ารายวิชาที่มีประโยชน์มากที่สุดคือ วิชา การบริหารงานบุคคลในอุดมศึกษา และวิชาที่มหาวิทยาลัยเห็นว่า มีประโยชน์มากโดยมีค่าเฉลี่ยสูงกว่า 3.90 ขึ้นไป เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ วิชาบริหารอุดมศึกษา วิชาการ วิเคราะห์ระบบในการอุดมศึกษา วิชาการวางแผนพัฒนาอุดมศึกษา วิชาการจัดการระบบสารสนเทศ ในอุดมศึกษา และวิชาการจัดและการดำเนินงานบุคลากรนิสิตนักศึกษา นอกนั้นเป็นรายวิชาเลือกที่มีประโยชน์มาก ยกเว้นรายวิชาเลือกต่อไปนี้ที่มหาวิทยาลัยเห็นว่า มีประโยชน์ในระดับปานกลาง คือ วิชาปัญหาทางวิชาการในระดับอุดมศึกษา และวิชาเรื่องกวดเฉพาะทางอุดมศึกษา

การจัดการเรียนการสอน

การจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรสาขาวิชาอุดมศึกษามีดังนี้คือ กิจกรรมการเรียน การสอนของภาควิชา การปฏิบัติตัวในด้านการเรียนของมหาวิทยาลัย การเลือกรายวิชาลงทะเบียน ของมหาวิทยาลัย การทำวิทยานิพนธ์ของมหาวิทยาลัยและการจัดสภานวคล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการจัดการเรียนการสอนของภาควิชา

กิจกรรมการเรียนการสอน ในขณะที่ศึกษาอยู่ในภาควิชาอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยเห็นว่า กิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองตามความสนใจ การทำงานรวมกันเป็นกลุ่ม การวางแผนการเรียนการสอนและการประเมินผลร่วมกับอาจารย์ผู้สอน การมีส่วนร่วมอภิปรายในการเรียนการสอน การฟังคำบรรยายจากอาจารย์ผู้สอน วิธีประเมินผลการเรียนผู้สอนจะแจ้งให้ทราบตั้งแต่เริ่มเรียนในแต่ละรายวิชา การได้รับประมวลการสอนรายวิชาในระยะแรกของการเรียน และการเสนอบทความ บทความวิจัย รายงาน

การปฏิบัติตัวในด้านการเรียนของมหาวิทยาลัย ในขณะที่ศึกษาในภาควิชาอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยปฏิบัติตัวในด้านการเรียน อยู่ในระดับมากทุกข้อ ยกเว้นในเรื่องต่อไปนี้ซึ่งปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง คือ การปรึกษาและวางแผนการเรียนร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษา การมีวินัยในตนเองในการทำงานทุกอย่าง การเตรียมพร้อมในการเรียนโดยศึกษาค้นคว้าล่วงหน้าก่อนเข้าชั้นเรียนตามประมวลคำสอนรายวิชาอย่างสม่ำเสมอ และเมื่อมีปัญหาเกี่ยวกับการเรียนจะขอคำแนะนำจากรุ่นพี่

การเลือกรายวิชา ระเบียบเรียน สำหรับการเลือกรายวิชาในการลงทะเบียน

เรียนแต่ละภาคการศึกษา ที่ทำในระดับมากที่สุด มหามัณฑิตเลือกรายวิชาที่คิดว่าจะเป็นประโยชน์ในการทำงานในสถาบันของตนเอง เลือกรายวิชาที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานประจำโดยตรง เลือกรายวิชา ภาะกลุ่มตามความสนใจของตนเอง โดยดูจากสิ่ง เชปรายวิชา ส่วนที่เลือกในระดับปานกลาง คือ เลือกรายวิชาตามผู้สอน และเลือกรายวิชาให้ครบหน่วยกิต โดยไม่สนใจว่าจะเป็นรายวิชาอะไร นั้น มหามัณฑิตทำในระดับน้อย

การทำวิทยานิพนธ์ ในการทำวิทยานิพนธ์มหามัณฑิตมีความรู้ความสามารถในระดับ

มากในเรื่องต่อไปนี้คือ ทำวิทยานิพนธ์อย่างตั้งใจ มีความรู้เพียงพอในหัวข้อที่ทำ ขณะที่ศึกษาในแต่ละรายวิชา ได้พยายามมองถึงปัญหาและเก็บข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องที่สนใจในการทำวิทยานิพนธ์และมีทักษะในการเขียนเป็นอย่างดี ส่วนในเรื่องความรู้ที่ได้รับจากการศึกษารายวิชาเพียงพอในการทำวิทยานิพนธ์ มีความรู้เรื่องระเบียบวิธีวิจัยเป็นอย่างดี และมีความรู้เรื่องสถิติ พบว่ามีความรู้ความสามารถอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อมีปัญหาคออุปสรรคจะปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์มากที่สุด รองลงมาคือ ปรึกษาเพื่อน ปรึกษาผู้อื่นที่มีความรู้เรื่องวิจัย และปรึกษาอาจารย์ท่านอื่น ๆ ในภาควิชา อยู่ในระดับมาก ส่วนการปรึกษารุ่นพี่ อยู่ในระดับปานกลาง ในด้านอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์นั้น มหามัณฑิตเห็นว่าเหมาะสมมากในทุกด้าน มีดังนี้คือ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ให้ความเป็นกันเองกับนิสิต อาจารย์ที่ปรึกษาเอาใจใส่เป็นอย่างดี สามารถพบอาจารย์ที่ปรึกษตรงตามเวลานัดหมาย อาจารย์ที่ปรึกษามีบทบาททำให้วิทยานิพนธ์สำเร็จ ลุล่วงไปด้วยดี อาจารย์ที่ปรึกษาให้แนวทางการศึกษาค้นคว้าในการทำวิทยานิพนธ์เป็นอย่างดี พอใจในวิธีการจัดหาอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ของภาควิชาให้แก่กันนิสิต การพบอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์สะดวก และอาจารย์ที่ปรึกษามีเวลาเพียงพอ ส่วนการบริหารของภาควิชาเกี่ยวกับวิทยานิพนธ์นั้น มหามัณฑิตพึงพอใจในระดับมาก ในวิธีหรือกระบวนการในการเสนอหัวข้อวิทยานิพนธ์ของภาควิชาเหมาะสม และวิธีการสอบวิทยานิพนธ์ขั้นสุดท้ายเหมาะสม

สถานแวดล้อม สถานแวดล้อมที่ศึกษาในภาควิชาอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยเห็นว่า ในด้านภาระดำเนินงานของบัณฑิตศึกษาอยู่ในระดับมาก คือ ได้รับความสะดวกในการลงทะเบียน เรียนหรือถอนรายวิชา ส่วนการปฐมนิเทศ และการบริการด้านวิชาการนั้น มีความเหมาะสมในระดับปานกลาง ในด้านห้องสมุดทั้งห้องสมุดคณะครุศาสตร์และสถาบันวิทยบริการ มีความเหมาะสมในระดับปานกลางทุกข้อ ในเรื่องต่อไปนี้เป็นปริมาณหนังสือ เอกสาร วารสาร ฯลฯ ภาษาไทยและภาษาอังกฤษเพียงพอสำหรับค้นคว้าในสาขาวิชาอุดมศึกษา หนังสือ เอกสาร วารสาร ฯลฯ ภาษาไทยและภาษาอังกฤษสำหรับค้นคว้าในสาขาวิชาอุดมศึกษา มีความทันสมัย และมีความสะดวกในการให้บริการ สำหรับบรรณารักษศาสตร์ทางวิชาการนี้มีความเหมาะสมมากในเรื่อง อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ผู้สอนมีความสัมพันธ์กับนิสิตเป็นอย่างดี ส่วนเรื่องการจัดที่นั่งนักหรือที่ทำงานของภาควิชาสำหรับนิสิตบัณฑิตศึกษา ขนาดของห้องเรียนรวมทั้งแสงและเสียง และกิจกรรมการเรียนการสอนมีความเหมาะสมในระดับปานกลาง

ตอนที่ 3 ความก้าวหน้าทางวิชาชีพของมหาวิทยาลัย

สถานที่ทำงาน

มหาวิทยาลัยส่วนมากทำงานในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ร้อยละ 46.03 ก่อนเข้าศึกษาในภาควิชาอุดมศึกษารองลงมาคือ ทำงานในสถาบันอุดมศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ร้อยละ 44.44 และหลังสำเร็จการศึกษาจากภาควิชาอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยยังคงทำงานอยู่ที่เดิม โดยไม่ได้ย้ายงานเลย แต่มีอยู่เนืองบางคนที่ย้ายสถานที่ทำงาน แต่ไม่ได้ย้ายสังกัด

ภาระงาน

ก่อนเข้าศึกษาในภาควิชาอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยมีภาระงานสอนมากที่สุดถึงร้อยละ 37.56 รองลงมาคือ งานบริการทางวิชาการ (ร้อยละ 25.37) งานบริหาร (ร้อยละ 18.53) และงานกิจการนิสิตนักศึกษา (ร้อยละ 14.63) ภาระงานหลังสำเร็จการศึกษา งานบริการทางวิชาการเป็นงานที่ปฏิบัติมากที่สุด คือ ร้อยละ 26.46 รองลงมาคืองานสอน (ร้อยละ 25.77) งานด้านการบริหาร (ร้อยละ 20.96) งานกิจการนิสิตนักศึกษา (ร้อยละ 14.78) และงานวิจัย (ร้อยละ 12.03)

ตำแหน่งงาน

ก่อนเข้าศึกษาในภาควิชาอุดมศึกษามหาบัณฑิตส่วนใหญ่มีตำแหน่งเป็นอาจารย์ ร้อยละ 46.03 รองลงมาคือ ผู้บริหาร (ร้อยละ 23.82) และนักวิชาการ (ร้อยละ 15.08) และหลังสำเร็จการศึกษาจากภาควิชาอุดมศึกษา พบว่า มหาบัณฑิตส่วนใหญ่ได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้บริหาร ถึงร้อยละ 44.44 รองลงมาคือ อาจารย์ร้อยละ 32.54

การเพิ่มพูนความรู้จากการอบรมหรือดูงาน

ก่อนเข้าศึกษาในภาควิชาอุดมศึกษา มหาบัณฑิตได้อบรมหรือดูงานในประเทศมาก ร้อยละ 52.38 และไม่เคยอบรมหรือดูงานเลยร้อยละ 41.54 หลังสำเร็จการศึกษา การอบรมหรือดูงานในประเทศเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 54.20 ไม่เคยอบรมหรือดูงานเลยลดลงเหลือร้อยละ 36.64

ผลงานทางวิชาการ

ก่อนเข้าศึกษาในภาควิชาอุดมศึกษามหาบัณฑิตส่วนใหญ่มีผลงานทางวิชาการน้อยร้อยละ 39.68 แต่หลังสำเร็จการศึกษามีผลงานเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 63.49

ประเภทของผลงานที่ได้แต่งมาก่อนเข้าศึกษา คือ แต่งหนังสือ ตำรา จำนวน 19 เรื่อง มีจำนวนผู้แต่ง 12 คน ร้อยละ 9.52 จัดทำเอกสารประกอบการสอน 28 เรื่อง มีจำนวนผู้แต่ง 17 คน ร้อยละ 13.49 หลังสำเร็จการศึกษาแล้ว มหาบัณฑิตแต่งหนังสือตำราเพิ่มขึ้นเป็น 58 เรื่อง มีจำนวนผู้แต่ง 30 คน ร้อยละ 23.81 จัดทำเอกสารประกอบการสอน 70 เรื่อง มีจำนวนผู้แต่ง 39 คน ร้อยละ 30.95 ทำงานวิจัย 69 เรื่อง มีจำนวนผู้แต่ง 33 คน ร้อยละ 26.19 และเขียนบทความ 63 เรื่อง มีจำนวนผู้แต่ง 27 คน ร้อยละ 21.43

ก่อนเข้าศึกษาในภาควิชามหาบัณฑิตเป็นผู้แต่งแต่ผู้เดียวคือ เอกสารประกอบการสอน 27 เรื่อง รองลงมาคือ การแต่งหนังสือ ตำรา 16 เรื่อง หลังสำเร็จการศึกษามหาบัณฑิตเป็นผู้แต่งผู้เดียวคือ เอกสารประกอบการสอนจำนวน 61 เรื่อง รองลงมาคือ การแต่งหนังสือตำรา 45 เรื่อง และงานวิจัย 39 เรื่อง และงานวิจัยที่เป็นผู้แต่งในฐานะหัวหน้ากลุ่มงานวิจัย 15 เรื่อง และเป็นผู้แต่งในฐานะผู้ร่วมงานวิจัย 15 เรื่อง

จำนวนมหาบัณฑิตที่ให้บริการทางวิชาการโดยการจัดอบรม ประชุม และสัมมนา ก่อนเข้าศึกษามีจำนวน 49 คน โดยได้ปฏิบัติงานอยู่ระหว่าง 1-5 ครั้งต่อปีมากมีร้อยละ 67.35 และ

หลังสำเร็จการศึกษาจากภาควิชาแล้วมีจำนวนมหาบัณฑิตที่ให้บริการทางวิชาการโดยการจัดอบรมประชุมและสัมมนา เพิ่มขึ้นเป็น 70 คน

มหาบัณฑิตได้ทำหน้าที่ต่าง ๆ ก่อนเข้าศึกษา โดยทำหน้าที่เป็นประธานกรรมการ 8 คน กรรมการ 31 คน เลขานุการของคณะกรรมการ 26 คน และวิทยากร 26 คน และหลังสำเร็จการศึกษาได้รับการแต่งตั้งให้ทำหน้าที่เพิ่มขึ้นโดยเป็นประธานกรรมการ 13 คน กรรมการของคณะกรรมการ 42 คน เลขานุการของคณะกรรมการ 33 คน เป็นวิทยากร 47 คน

เหตุผลของมหาบัณฑิตที่ไม่ผลงานทางวิชาการก่อนเข้าศึกษาในภาคศึกษามากที่สุดคือ ไม่มีโอกาสทำเพราะไม่ได้ทำงานด้านวิชาการ รองลงมาคือ ไม่มีความรู้ และลำดับที่ 3 ไม่มีเวลา ส่วนหลังสำเร็จการศึกษา เหตุผลของมหาบัณฑิตที่ไม่มีผลงานทางวิชาการมากที่สุด คือ ไม่มีเวลา รองลงมา ไม่มีโอกาสทำเพราะไม่ได้ทำงานด้านวิชาการ

การศึกษาต่อ

หลังสำเร็จการศึกษาจากภาควิชาอุดมศึกษาแล้ว มหาบัณฑิตเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญา เอกร้อยละ 5.56 ศึกษาต่อในระดับปริญญาโทสาขาอื่น ร้อยละ 1.59 ศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี สาขาอื่นร้อยละ 2.38 และไม่ได้ศึกษาต่อร้อยละ 90.48

ความพึงพอใจของมหาบัณฑิตในการปฏิบัติงาน

มหาบัณฑิตส่วนใหญ่ชอบลักษณะงานที่ทำ คิดเป็นร้อยละ 43.84 และร้อยละ 28.08 ขาดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน ขาดความก้าวหน้าในตำแหน่งงานคิดเป็นร้อยละ 17.81 และไม่ชอบลักษณะงานที่ทำคิดเป็นร้อยละ 10.27

การใช้ความรู้ทางด้านอุดมศึกษาของมหาบัณฑิต

มหาบัณฑิตเห็นว่า ความรู้ที่เรียนมาไม่สามารถประยุกต์ใช้งานได้ คิดเป็นร้อยละ 56.64 และร้อยละ 23.78 ทำงานไม่ตรงกับความรู้ที่เรียนมา มีความรู้ทางทฤษฎีน้อยเกินไป (ร้อยละ 13.29)

สภาพของงาน

มหาบัณฑิตเห็นว่างานที่รับผิดชอบมีมากเกินไป คิดเป็นร้อยละ 42.75 รองลงมางานที่ปฏิบัติไม่เหมาะสม (ร้อยละ 30.43) และขาดการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชา (ร้อยละ 17.39)

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นของมหาบัณฑิตและผู้บังคับบัญชาชั้นต้นเกี่ยวกับการนำความรู้ความสามารถไปใช้ในการปฏิบัติงาน

มหาบัณฑิตประเมินตนเอง

ในด้านความสามารถในการปฏิบัติงาน

มหาบัณฑิตประเมินตนเองด้านความสามารถในการปฏิบัติงานในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยตามค่าเฉลี่ยดังนี้คือ การทำงานอย่างมีระบบ มีจิตใจรักงานหวังที่จะทำงานให้ดีที่สุดมีความ ปราณีต ความสามารถในการวิเคราะห์สภาพปัญหาและสิ่งแวดล้อมขององค์กรที่ทำงานอยู่อย่างมีหลักการ นิยามข้อมูลทุกด้านอย่างรอบคอบก่อนที่จะตัดสินใจทำ มีการตรวจสอบและติดตามผลการทำงาน มีแนวความคิดหรือวิธีการใหม่ นำมาปรับปรุงบุกเบิกให้เกิดสิ่งใหม่ ๆ ในหน่วยงานที่ทำงาน มีเทคนิควิธีการทำงานที่จะผลักดันให้งานสัมฤทธิ์ผลสำเร็จ และความสามารถคาดคะเนเหตุการณ์อนาคตได้ใกล้เคียงความจริง

ในด้านความเป็นนักวิชาการ

มหาบัณฑิตประเมินตนเองด้านความเป็นนักวิชาการในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยตามค่าเฉลี่ย ดังนี้คือ สามารถแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง เช่น การศึกษาค้นคว้า ได้ถ่าม การคิด นวัตกรรมและเขียนอย่างมีเหตุผลและเป็นระบบ มีความสามารถในการพัฒนาตนเอง เช่น ติดตามข่าวสารทั่วไป ด้านหนังสือวารสารวิชาการ เข้าร่วมการอบรม สัมมนาหรือประชุมทางวิชาการ เขียนบทความทางวิชาการ ฯลฯ สามารถให้บริการทางด้านวิชาการแก่สังคมได้ ยกเว้นใช้การวิจัยค้นคว้าเพื่อพัฒนาและแก้ปัญหาที่ทำงาน อยู่ในระดับปานกลาง

ในด้านความเป็นผู้นำ

มหาบัณฑิตประเมินตนเองในด้านความเป็นผู้นำมากที่สุด ในข้อ มีความเชื่อมั่นในตนเอง นอกเหนือประเมินตนเองในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ ยอมรับความคิดหรือวิธีการที่แตกต่างกันหลาย ๆ แนวทาง สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ รู้จักให้เหตุผลโต้แย้งในสิ่งที่ควร มักจะคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว สามารถแสดงออกถึงการเป็นผู้นำอย่างมั่นใจ มีความมั่นคงในอารมณ์ และสามารถทำงานด้านบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผู้บังคับบัญชาชั้นต้นประเมิณมหานักคิด

ในด้านความรู้ความสามารถทั่วไป

ผู้บังคับบัญชาชั้นต้นมีความเห็นว่า มหานักคิดมีความรู้ความสามารถทั่วไปเหมาะสมในระดับมากในทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยตามค่าเฉลี่ย ดังนี้คือ ความสามารถในการปฏิบัติงานโดยทั่วไป ความรู้ในด้านการอุดมศึกษา เช่น งานบุคลากรนิสิตนักศึกษา หลักสูตร การบริหาร ความสามารถในการสอน (เฉพาะผู้สอน) ความรู้ทางวิชาการโดยทั่วไป ความสามารถในการจัดกิจกรรมทางวิชาการ เช่น อภิปราย จัดนิทรรศการและอื่น ๆ ความสามารถในการผลิตเอกสารทางวิชาการ และการสร้างชื่อเสียงให้หน่วยงานในทางวิชาการ

ในด้านความสามารถในการปฏิบัติงาน

ผู้บังคับบัญชาประเมิณมหานักคิด ในด้านความสามารถในการปฏิบัติงานระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยตามค่าเฉลี่ยดังนี้คือ มีจิตใจรักงานหวังที่จะทำงาน ให้ดีมีคุณค่ามีความปราณีต ทำงานอย่างมีระบบ มีเทคนิควิธีการทำงานที่จะผลักดันงาน ให้งานนั้นบรรลุความสำเร็จ ความสามารถในการวิเคราะห์สถานการณ์และสิ่งแวดล้อมขององค์กรที่ทำอยู่อย่างมีหลักการ มีการตรวจสอบและติดตามผลการทำงาน นิจวามหาข้อมูลทุกด้านอย่างรอบคอบก่อนที่จะตัดสินใจทำ มีแนวความคิดหรือวิธีการใหม่ ๆ นำมาปรับปรุงบุกเบิกให้เกิดสิ่งใหม่ ๆ ในหน่วยงานที่ทำอยู่ และความสามารถคาดคะเนเหตุการณ์อนาคต ได้ใกล้เคียงความจริง

ในด้านความเป็นนักวิชาการ

ผู้บังคับบัญชาประเมิณมหานักคิด ด้านความเป็นนักวิชาการระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยตามค่าเฉลี่ย ดังนี้คือ สามารถแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง เช่น การศึกษาค้นคว้า ใ้ถาม ฯลฯ มีความสามารถในการนัดขนาดตนเอง เช่น ติดตามข่าวสารทั่วไป อ่านหนังสือ วารสารวิชาการ เข้ารับการอบรม สัมมนาหรือประชุมทางวิชาการ เขียนบทความทางวิชาการ ฯลฯ การคิด พูด และเขียนอย่างมีเหตุผลและเป็นระบบ สามารถให้บริการทางด้านวิชาการแก่สังคมได้

ในด้านความเป็นผู้นำ

ผู้บังคับบัญชาประเมินหาบันทึกในด้านความเป็นผู้นำระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยตามค่าเฉลี่ยดังนี้คือ สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ มักจะคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว สามารถแสดงออกถึงการเป็นผู้นำอย่างมั่นใจ มีความเชื่อมั่นในตนเอง รู้จักให้เหตุผลโต้แย้งในสิ่งที่ควร ยอมรับความคิดเห็นหรือวิธีการที่แตกต่างกับหลาย ๆ แนวทาง และมีความมั่นคงในอารมณ์

เมื่อนำความคิดเห็นของมหาบัณฑิตและความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชามาพิจารณาเปรียบเทียบกัน ปรากฏผล ดังนี้

ในด้านความสามารถในการปฏิบัติงาน

มหาบัณฑิตประเมินตนเองแตกต่างจากผู้บังคับบัญชาประเมินหาบัณฑิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้บังคับบัญชาระดับต้นมีความเห็นในเรื่องต่อไปนี้มากกว่ามหาบัณฑิตประเมินตนเอง แต่ยังคงมีความเห็นอยู่ในระดับมาก คือ สามารถวิเคราะห์สภาพปัญหาและสิ่งแวดล้อมขององค์กรที่ทำอยู่อย่างมีหลักการ มีแนวคิดหรือวิธีการใหม่ ๆ นำมาปรับปรุงบุกเบิกให้เกิดสิ่งใหม่ ๆ ในหน่วยงานที่ทำอยู่ มีเทคนิควิธีการทำงานที่ผลักดันงานให้งานนั้นบรรลุความสำเร็จ มีจิตใจรักงานหวังที่จำทำงานให้ดีที่สุดค่ามีความปราณีต ความสามารถคาดคะเนเหตุการณ์อนาคตได้ใกล้เคียงความจริง มีการตรวจสอบและติดตามผลการทำงาน ส่วนในเรื่อง นิจรรยาข้อมูลทุกด้านอย่างรอบคอบก่อนที่จะตัดสินใจทำ มหาบัณฑิตและผู้บังคับบัญชาประเมินอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน โดยไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อย่างไรก็ตามเมื่อเปรียบเทียบในภาพรวมแล้ว มหาบัณฑิตประเมินตนเองแตกต่างจากผู้บังคับบัญชาระดับต้นประเมินหาบัณฑิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ในด้านความเป็นนักวิชาการ

มหาบัณฑิตประเมินตนเองแตกต่างจากผู้บังคับบัญชาประเมินหาบัณฑิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้บังคับบัญชาระดับต้นมีความเห็นในเรื่องต่อไปนี้มากกว่ามหาบัณฑิตประเมินตนเอง แต่ยังคงมีความเห็นอยู่ในระดับมาก คือ สามารถให้บริการทางด้านวิชาการแก่สังคมได้ มีความสามารถในการพัฒนาตนเอง เช่น ติดตามข่าวสารทั่วไป อ่านหนังสือ วารสารทางวิชาการ เข้ารับการอบรม สัมมนา หรือประชุมทางวิชาการ เขียนบทความทางวิชาการ ฯลฯ

ส่วนในเรื่องการวิจัยค้นคว้าเพื่อนำผลงานและแก้ปัญหาทางานที่กำลังทำอยู่ มหานักคิดประเมินตนเองอยู่ในระดับปานกลาง และผู้บังคับบัญชาประเมินหานักคิดอยู่ในระดับมาก ในเรื่องสามารถแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง เช่น ศึกษาค้นคว้า ได้ถาม ฯลฯ การคิด พูดและเขียนอย่างมีเหตุผลและเป็นระบบ มหานักคิดประเมินตนเองและผู้บังคับบัญชาชั้นต้นประเมินหานักคิดอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน โดยไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อย่างไรก็ตามเมื่อเปรียบเทียบในภาพรวมแล้ว มหานักคิดประเมินตนเองแตกต่างจากผู้บังคับบัญชาชั้นต้นประเมินหานักคิดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ในด้านความเป็นผู้นำ

มหานักคิดประเมินตนเองแตกต่างจากผู้บังคับบัญชาประเมินหานักคิดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในข้อมีความเชื่อมั่นในตนเอง กล่าวคือ มหานักคิดประเมินตนเองอยู่ในระดับมากที่สุด ผู้บังคับบัญชาชั้นต้นประเมินหานักคิดอยู่ในระดับมาก มหานักคิดและผู้บังคับบัญชาชั้นต้นมีความเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และยังคงมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ในเรื่องต่อไปก็คือ สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ สามารถทำงานด้านบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถแสดงออกถึงการเป็นผู้นำอย่างมั่นใจ มักจะคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตัวรู้จัก ให้เหตุผลโต้แย้งในสิ่งที่ควร มีความมั่นคงในอารมณ์ ส่วนในเรื่องยอมรับความคิดหรือวิธีการที่แตกต่างกับหลาย ๆ แนวทาง มหานักคิดประเมินตนเองและผู้บังคับบัญชาชั้นต้นประเมินหานักคิดอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน โดยไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อย่างไรก็ตามเมื่อเปรียบเทียบในภาพรวมแล้ว มหานักคิดประเมินตนเองและผู้บังคับบัญชาประเมินหานักคิดไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ความคิดเห็นของมหานักคิด

1. ความประทับใจของมหานักคิดขณะศึกษาอยู่ในภาควิชา

จากการตอบแบบสอบถามของมหานักคิดเกี่ยวกับความประทับใจในภาควิชาโดยให้เรียงลำดับ พบว่า มหานักคิดประทับใจมากอันดับ 1 คือ อาจารย์ผู้สอน ($n = 42$) ส่วนความประทับใจอันดับ 2 คือ ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน อันดับ 3 คือ บรรยากาศทางวิชาการ

2. ความต้องการสมัครเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาเอก สาขาวิชาอุดมศึกษา

มหานักคิดส่วนใหญ่ไม่ต้องการสมัครเข้าศึกษาต่อ ร้อยละ 48.41 และต้องการสมัครเข้าศึกษาต่อมีร้อยละ 41.27 และให้เหตุผลต้องการเข้าศึกษาต่อ คือ ต้องการพัฒนาตนเองให้มีความรู้ในศาสตร์อุดมศึกษาให้กว้างขวาง ลึกซึ้งยิ่งขึ้น ร้อยละ 20.63 และให้เหตุผลที่ไม่ต้องการสมัคร เพราะต้องการเรียนต่อในสาขาอื่น ร้อยละ 11.90

3. การติดต่อกับภาควิชาอุดมศึกษาหลังสำเร็จการศึกษา

มหานักคิดร้อยละ 84.92 เคยติดต่อกับภาควิชา สำหรับผู้ที่เคยติดต่อกับภาควิชา ร้อยละ 68.22 มาร่วมสังสรรค์ศิษย์เก่าเป็นบางครั้งที่มีโอกาส และร้อยละ 67.29 มาเยี่ยมเยียนพบอาจารย์ในโอกาสต่าง ๆ และได้เคยเข้าร่วมอบรม ประชุม และสัมมนาที่ภาควิชาอยู่ระหว่างจำนวน 1-5 ครั้งคิดเป็นร้อยละ 55.14

4. การได้รับข่าวสารจากภาควิชา

มหานักคิดส่วนใหญ่ได้รับข่าวสารจากภาควิชา โดยภาควิชาส่งข่าวไปให้ทราบ ร้อยละ 46.32 และรองลงมาเพื่อน ๆ ส่งข่าวให้ทราบมีร้อยละ 24.24

5. ความต้องการของมหานักคิดต่อภาควิชาอุดมศึกษา

มหานักคิดต้องการให้ภาควิชาจัดงานชุมนุมศิษย์เก่าเป็นประจำทุกปี และควรจัดเป็นรูปแบบเชิงวิชาการ ($n = 5$) ส่งข่าวความเคลื่อนไหวทางการอุดมศึกษา และรายชื่อผลงานทางวิชาการของอาจารย์และมหานักคิดให้ทราบ ($n = 4$) ภาควิชาอุดมศึกษาคควรผลิตผลงานทางวิชาการออกเผยแพร่ต่อสาธารณชน และนำผลงานทางวิชาการของมหานักคิดออกเผยแพร่ ($n = 4$) จัดประชุม อบรม สัมมนาทางวิชาการอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ($n = 3$) และให้คำปรึกษาแก่มหานักคิดในการทำวิจัย ($n = 3$)

6. ความต้องการของมหานักคิดต่อภาควิชาอุดมศึกษาเกี่ยวกับการศึกษาของประเทศ

เกี่ยวกับการบริหารการศึกษาระดับอุดมศึกษา

มหานักคิดต้องการให้ภาควิชาอุดมศึกษามีบทบาทเกี่ยวกับการนำเสนอความคิดเห็นต่อการพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ($n = 6$) นำเสนอแนวทางแก้ปัญหาวิกฤตการณ์ในสถาบันอุดมศึกษา เสนอแนะการบริหารการศึกษาระดับอุดมศึกษาแก่หน่วยงานของรัฐ ($n = 6$) ผลิตตำรา

และงานวิจัยเกี่ยวกับอุดมศึกษาออกเผยแพร่ ($n = 6$) เป็นแหล่งข้อมูลพื้นฐานทางการอุดมศึกษา ($n = 6$) และเสนอวิชาอุดมศึกษาเป็นวิชาเลือกในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และเสนอเป็นวิชาบังคับเลือกของนิสิตปริญญาตรีแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ($n = 5$)

ความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาชั้นต้นของมหาวิทยาลัย

ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้บังคับบัญชาชั้นต้นของมหาวิทยาลัย สาขาวิชาอุดมศึกษา ที่เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม มีดังนี้ คือ

เกี่ยวกับความพอใจมหาวิทยาลัยทางการอุดมศึกษา

ผู้บังคับบัญชาชั้นต้นส่วนใหญ่ (ร้อยละ 92.06) พอใจมหาวิทยาลัยทางการอุดมศึกษา

เกี่ยวกับความต้องการให้ผู้บังคับบัญชารับผิดชอบต่อในภาควิชาอุดมศึกษา

ผู้บังคับบัญชาชั้นต้นส่วนใหญ่ (ร้อยละ 79.37) ยังมีความต้องการให้ผู้บังคับบัญชารับผิดชอบต่อในภาควิชาอุดมศึกษา

ผู้บังคับบัญชาชั้นต้นของมหาวิทยาลัยที่ยังมีความต้องการให้ผู้บังคับบัญชารับผิดชอบต่อในภาควิชาอุดมศึกษา ได้ให้เหตุผลโดยมีความคิดเห็นต่าง ๆ พอสรุปได้ดังนี้คือ

1. ความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาชั้นต้นของมหาวิทยาลัยที่มีต่อคุณภาพมหาวิทยาลัยสาขาวิชาอุดมศึกษา มีดังนี้

ในด้านการทำงานของมหาวิทยาลัย

1. ได้นำความรู้ที่ได้ศึกษามาจากภาควิชาอุดมศึกษามารับปรุง ในหน้าที่ที่ตน ($n = 5$)
2. สามารถพัฒนางานในหน้าที่ที่รับผิดชอบได้ดีขึ้น ($n = 5$)

ในด้านความรู้ทางวิชาการของมหาวิทยาลัย

1. นำความรู้มาพัฒนาหน่วยงาน ทั้งวิชาการและการบริการสังคมได้ดี ($n = 2$)
2. มีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพ สามารถสร้างสรรค์ผลงาน ($n = 2$)
3. เป็นผู้ที่มีความรู้กว้างขวางขึ้น ($n = 2$)
4. มีความคิดก้าวหน้า กว้างไกล ในการทำงานระดับอุดมศึกษา ($n = 2$)

ในด้านการพัฒนาตนเองของมหาบัณฑิต

1. สามารถนำความรู้ที่ได้ศึกษามาจากภาควิชาอุดมศึกษามาพัฒนาตนเองได้
(n = 2)
2. ยอมรับสภาพที่เป็นจริง (n = 2)
2. ความคาดหวังของผู้บังคับบัญชาชั้นต้นของมหาบัณฑิตต่อผู้บังคับบัญชารุ่นถัดไป ถ้าได้ศึกษาในภาควิชาอุดมศึกษา คือ จะทำให้มีความรู้กว้างขึ้น โดยเฉพาะการอุดมศึกษา ซึ่งจะช่วยให้มองและเข้าใจองค์กรของตนเองชัดเจนขึ้น (n = 3) และเป็นการส่งเสริมบุคลากรให้มีความรู้สูงขึ้น และพัฒนาสติปัญญาทำให้มีโลกทัศน์กว้างขวางขึ้น (n = 3)
3. ความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาชั้นต้นของมหาบัณฑิตต่อภาควิชา มีดังนี้
 - 3.1 ภาควิชา ได้ผลิตมหาบัณฑิตที่มีคุณภาพดีมาตรงกับการทำงานในหน่วยงาน ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อองค์กร ต่องานบริหารวิชาการขององค์กร
 - 3.2 คาดว่าจะได้มหาบัณฑิตรุ่นต่อไปที่มีประสิทธิภาพและอุดมการณ์ดี เป็นการพัฒนาศักยภาพของวิชาการอุดมศึกษา จะได้มีความเข้าใจในการอุดมศึกษาแล้วกลับมาพัฒนาสถาบันให้เป็นสถาบันอุดมศึกษาที่มีคุณค่าต่อท้องถิ่นอย่างแท้จริง

เหตุผลของผู้บังคับบัญชาชั้นต้นของมหาบัณฑิตที่ไม่ต้องการไปให้บุคลากรอื่นที่เป็นผู้ได้บังคับบัญชาในหน่วยงานมาศึกษาต่อในภาควิชาอุดมศึกษา มีดังนี้

ด้านบุคลากรในหน่วยงาน

 1. มีมหาบัณฑิตสาขาวิชาอุดมศึกษาเพียงพอแล้วในหน่วยงาน (n = 4)
 2. บุคลากรในหน่วยงานส่วนใหญ่จบปริญญาโทหมดแล้ว (n = 3)
 3. สถาบันมีนโยบายให้บุคลากรในหน่วยงานเพิ่มพูนความรู้ด้านวิชาชีพให้สูงขึ้น บุคลากรต้องศึกษาต่อให้ตรงกับงานที่ทำอยู่ โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับการสอน (n = 3)

ด้านการปฏิบัติงาน ความรู้ที่ได้ไม่ตรงกับงานที่ทำ (n = 5)

เกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการพัฒนาการผลิตบัณฑิตทางการอุดมศึกษา พอสรุปได้ดังนี้

การรับเข้าศึกษา

การรับผลิตเข้าศึกษาต่อในระดับศษุภบัณฑิต สาขาวิชาอุดมศึกษา ควรจะให้โควตาแก่บุคลากรของวิทยาลัยครู เพราะวิทยาลัยครูยังต้องการบุคลากรในระดับนี้ไปพัฒนาในด้านต่าง ๆ เพื่อความก้าวหน้าทางการศึกษาของชาติ (n = 3)

การผลิตมหาบัณฑิต

ควรเน้นการผลิตเฉพาะทาง เช่น บริหารวิชาการ บริหารงานกิจการนิสิต นักศึกษา หรือวิจัยสถาบัน (n = 3)

หลักสูตร

ควรเน้นบทบาททางด้านการศึกษาให้มีความเชี่ยวชาญมาก ๆ (n = 3) ควรจัดหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของสถาบันที่ผู้เรียนสังกัดอยู่ เพื่อจะได้กลับไปทำงานเดิมให้ได้ผลดี (n = 2) เน้นการปฏิบัติให้มากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการบริการวิชาการแก่สังคม (n = 2) ควรเปิดวิชาที่มหาบัณฑิตจะต้องนำไปใช้ในการสอนในสถาบันของตนเองควบคู่ไปด้วย เพื่อให้มหาบัณฑิตที่จบการศึกษาไปแล้วมีความมั่นใจในการสอนมากขึ้น และเป็นผู้นำในสถาบันได้ (n = 2) และควรให้ความรู้ทางด้าน คอมพิวเตอร์ ระบบสารสนเทศให้มากขึ้น (n = 2)

การจัดการเรียนการสอน

ควรเพิ่มกิจกรรมการเรียนการสอน ผลิตผู้เรียนให้สามารถสังเคราะห์ผลงานวิจัย เพื่อนำไปใช้ในการอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นภาพรวมได้ (n = 3) ใ้ผลิตค้นคว้าด้วยตนเองให้มากที่สุด (n = 2) และเน้นการวิเคราะห์ให้มาก และขบวนการสร้างทักษะด้านต่าง ๆ (n = 2) และควรเน้นการดูงาน การปฏิบัติงานจริงของสถาบันอุดมศึกษาประเภทต่าง ๆ ให้มากขึ้น (n = 2)

คุณลักษณะของมหาบัณฑิต

ภาควิชาควรสร้างและส่งเสริมให้มหาบัณฑิตทางการอุดมศึกษามีคุณลักษณะดังต่อไปนี้ให้มากที่สุด คือ การทำงานเป็นทีม (n = 3) การมีมนุษยสัมพันธ์ (n = 2) การเคารพความคิดของผู้อื่น ๆ (n = 2) และให้ความรับผิดชอบสูง (n = 2)

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย การติดตามผลครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาอุดมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พบว่า

1. มหาบัณฑิตส่วนใหญ่ทราบจุดมุ่งหมายของหลักสูตรมาก่อนที่จะเข้าศึกษาในภาควิชา ถึงร้อยละ 76.98 ซึ่งนับว่ามาก อาจแสดงให้เห็นว่ามหาบัณฑิตได้มีความตั้งใจที่จะเข้ามาศึกษาในภาควิชาอย่างแท้จริง และได้เตรียมความพร้อมที่จะเรียนในสาขาวิชาอุดมศึกษานี้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับคำตอบที่ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากได้ตอบคือ ได้ศึกษาความสอดคล้องของหลักสูตรกับลักษณะงานแล้ว ตรงกับคุณสมบัติของผู้สมัครเข้าศึกษาที่ภาควิชาได้กำหนดไว้ คือ จะต้องมีการประกอบการทำงานในสถาบันอุดมศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน หรือสถาบันที่เกี่ยวข้องกับการอุดมศึกษาไม่น้อยกว่า 1 ปี และหลักสูตรครอบคลุมความรู้ทั่วไปทางการอุดมศึกษา

มหาบัณฑิตส่วนใหญ่มีเป้าหมายต้องการจะเพิ่มวุฒิในหน้าที่การงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจินทนา แฮสุวรรณ (2523) ได้ทำการติดตามผลมหาบัณฑิตสาขาวิชาพลศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาบัณฑิตมีเหตุจูงใจที่ศึกษาต่อในบัณฑิตวิทยาลัย เพราะต้องการหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อนำไปใช้ในการทำงาน และเป้าหมายที่ผู้ตอบมาก รองลงมาคือ ต้องการเป็นนักวิชาการเพื่อบุกเบิกความรู้ใหม่ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับเป้าหมายการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาที่จะผลิตบัณฑิตให้เป็นนักค้นคว้าวิจัย นักวิชาการ นักบริหาร ซึ่งอาจแสดงให้เห็นว่าผู้เรียนมีความตั้งใจและต้องการเป็นนักวิชาการด้วยนอกเหนือจากต้องการเพิ่มวุฒิในหน้าที่การงาน ถึงแม้ผู้ตอบจะตอบเป็นเป้าหมายรองแต่ก็แสดงให้เห็นถึงความคาดหวังของมหาบัณฑิตก่อนเข้าศึกษาในภาควิชา และก็ได้สอดคล้องผลการผลการวิจัยของผู้วิจัย ในเรื่องความก้าวหน้าทางวิชาชีพของ มหาบัณฑิต สาขาวิชาอุดมศึกษา หลังสำเร็จการศึกษาจากภาควิชาไปแล้ว มีตำแหน่งหน้าที่การงานสูงขึ้น โดยทำหน้าที่เป็นผู้บริหารเพิ่มขึ้น และมีผลงานทางวิชาการเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะงานวิจัย ซึ่งก่อนเข้าศึกษาผลงานประเภทนี้เกือบจะไม่มีเลย

มหาบัณฑิตส่วนใหญ่ลาศึกษาต่อเติมเวลาจนครบหลักสูตร และใช้เวลาศึกษา 2 ปี 6 เดือน จนหลักสูตรมากที่สุด ซึ่งยังไม่สอดคล้องกับเป้าหมายของหลักสูตรที่กำหนดระยะเวลาศึกษาไว้ในหลักสูตรประมาณ 2 ปี มีหน่วยกิตจำนวน 48 หน่วยกิต แต่ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ได้ตอบว่า

มีความตั้งใจ มีความพร้อม มีเป้าหมายชัดเจน ในการเข้าศึกษาในภาควิชา และผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่ได้ตอบว่า มีแนวคิดในการทำวิทยานิพนธ์เกิดขึ้นในภาคเรียนแรกของปีการศึกษาที่ 2 มากที่สุด และใช้เวลาทำวิทยานิพนธ์ตั้งแต่เสนอหัวข้อ จนกระทั่งสอบขั้นสุดท้ายเป็นเวลา 1 ปี มากที่สุด ดังนั้นภาควิชาควรจะได้ให้ผลิตได้เสนอหัวข้อวิทยานิพนธ์ในภาคเรียนแรกของปีการศึกษาที่ 2 จึงจะเป็นหนทางหนึ่งที่จะช่วยให้มหานักคิดสำเร็จการศึกษาตามเวลาที่กำหนดไว้ในหลักสูตรคือ 2 ปี

ดังนั้นจึงอาจจะกล่าวได้ว่าภาควิชาอุดมศึกษาได้ผู้เรียนที่เป็นตัวป้อน (Input) ที่มีคุณสมบัติคือ มีความตั้งใจ มีความพร้อมและมีเป้าหมายชัดเจนในการเข้าศึกษาในภาควิชา ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะทำให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการเรียนสูง เพราะเป็นสาขาวิชาที่ผู้เรียนพอใจ ซึ่งสอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ทางจิตวิทยาการศึกษา กาเย่ (Gagne) กล่าวว่า ความคาดหวังของผู้เรียนจะเป็นแรงจูงใจอันสำคัญในการเรียนรู้ (กมลรัตน์ หล้าสงฆ์ 2529 : 129) และคนที่มีความตั้งใจสูงหรือระดับความมุ่งมั่นสูงย่อมจะเรียนได้ดีกว่าผู้ที่ขาดแรงจูงใจ (เอณกุล กวีแสง 2514 : 145) เพราะแรงจูงใจเป็นสิ่งกระตุ้นทำให้การเรียนรู้นั้นบรรลุผลที่มุ่งหมายไว้ (เชียรศรี วิวิธสิริ 2527 : 24) และผู้เรียนจะเรียนรู้ได้ดี เมื่อมีความพร้อม และมีความต้องการที่จะเรียน (ทง ทองเต็ม 2532 : 1) ส่วนการที่จะให้ผู้เรียนได้สำเร็จ การศึกษา ภายในเวลา 2 ปีตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ภาควิชาคงต้องหากกลไกที่จะช่วยส่งเสริม ให้บรรลุได้ตามเป้าหมายต่อไป เช่น การเตรียมหัวข้อวิทยานิพนธ์โดยเริ่มในปีที่สอง เป็นต้น

2. ความคิดเห็นของมหานักคิด เกี่ยวกับหลักสูตรวิชาอุดมศึกษาในด้านจุดมุ่งหมาย เนื้อหา การจัดการเรียนการสอน

ในด้านจุดมุ่งหมาย

1. จากผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของมหานักคิดมีความเห็นว่า จุดมุ่งหมายของหลักสูตรสาขาวิชาอุดมศึกษาอยู่ในระดับมากเกือบทุกข้อ ยกเว้นในข้อส่งเสริมการวิจัยทางอุดมศึกษา ให้กว้างขวางมีระดับปานกลางค่อนข้างมาก และมหานักคิดมีความคิดเห็นลำดับแรกอยู่ในระดับมาก คือ ผลิตบัณฑิตที่มีคุณธรรมความรู้กว้างขวางและลึกซึ้งในศาสตร์อุดมศึกษา สอดคล้องกับที่มหานักคิด ประเมินตนเองเกี่ยวกับความรู้ที่ได้รับจากภาควิชา ในข้อมีความรู้กว้างขวางในการอุดมศึกษาที่เป็นสากล และมีความรู้อย่างลึกซึ้งในศาสตร์อุดมศึกษาอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องความคิดเห็นของ

ผู้บังคับบัญชาชั้นต้นประเมินมหาวิทยาลัยในด้านความรู้ความสามารถ ในข้อ ความรู้ในการอุดมศึกษา เช่น งานบุคลากรนิสิตนักศึกษา หลักสูตร บริหาร อยู่ในระดับมาก ซึ่งแสดงให้เห็นว่าความรู้ที่ มหาวิทยาลัยได้รับจากภาควิชาอยู่ในขั้นที่น่าพอใจมาก จึงอาจจะกล่าวได้ว่าภาควิชาได้บรรลุจุดมุ่งหมายในข้อนี้

2. จากการที่พบว่า ผู้บังคับบัญชาชั้นต้นมีความเห็นว่า มหาวิทยาลัยมีความรู้ความสามารถ อยู่ในระดับมากทุกข้อ และที่มีความคิดเห็นมากที่สุด คือ ความสามารถในการปฏิบัติงานโดยทั่วไป รองลงมาคือ ความรู้ในการอุดมศึกษา เช่น งานบุคลากรนิสิตนักศึกษา หลักสูตร บริหาร และ ความสามารถในการสอน (เฉพาะผู้สอน) อาจแสดงให้เห็นว่ามหาวิทยาลัยได้ใช้ความรู้ที่เรียนมา ประยุกต์ใช้ในการทำงานได้ ทั้งมหาวิทยาลัยที่ทำหน้าที่สอนและมหาวิทยาลัยที่ไม่ได้ทำหน้าที่สอน ซึ่งจะ เห็นได้จากที่ผู้บังคับบัญชา ได้แสดงความชื่นชมมหาวิทยาลัยวิชาอุดมศึกษาว่า เป็นผู้ที่มีคุณภาพมากที่สุด ในหน่วยงาน เป็นผู้ที่มีความสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สรุปจากความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาชั้นต้น) ซึ่งตรงกับคำตอบของมหาวิทยาลัยในเรื่องปัญหาหรืออุปสรรคในการปฏิบัติงาน ที่มหาวิทยาลัยตอบว่า สามารถนำความรู้ที่ได้ศึกษามาประยุกต์ใช้ในการทำงานได้ และชอบลักษณะงานที่ทำอยู่ในปัจจุบัน ถึงแม้ว่างานที่รับผิดชอบมากเกินไป แต่ก็มีความเห็นว่างานที่ปฏิบัติอยู่เหมาะสม ซึ่งอาจแสดงให้เห็นว่ามหาวิทยาลัยวิชาอุดมศึกษา นอกจากจะมีความรู้ในศาสตร์อุดมศึกษาแล้วยังมีความรู้ความสามารถในด้านอื่น จนผู้บังคับบัญชาได้มอบหมายงานให้รับผิดชอบมาก และกำนิจารณาในด้านการผลิตผลงานทางวิชาการ หลังสำเร็จการศึกษาจะเห็นว่า เน้นมากขึ้นทุกประเภท ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาว่า มหาวิทยาลัยมีความสามารถในการผลิต เอกสารทางวิชาการและความสามารถในการจัดกิจกรรมทางวิชาการอยู่ในระดับมาก รวมทั้งการ สริ้างชื่อเสียงให้หน่วยงานทางวิชาการมากขึ้น จึงอาจจะกล่าวได้ว่าภาควิชาบรรลุจุดมุ่งหมาย ในด้านการให้ความรู้ความสามารถแก่มหาวิทยาลัย

3. ในด้านความสามารถในการปฏิบัติงาน จากการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของมหา วิทยาลัยและผู้บังคับบัญชาชั้นต้นมีความเห็นตรงกันใน 3 ลำดับแรกคือ มหาวิทยาลัยมีความคิดเห็นการ ทำงานอย่างมีระบบอยู่ลำดับแรก ผู้บังคับบัญชามีความเห็นอยู่ในลำดับที่สอง ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็น เพราะมหาวิทยาลัยเป็นผู้ที่รู้จักตนเองเป็นอย่างดี จึงทราบถึงความเปลี่ยนแปลงในตัวเองว่าหลังสำเร็จ

การศึกษาจากภาควิชาแล้วตนเองมีความสามารถอะไรในตัวเองเป็นลำดับแรก และเมื่อนำความคิดเห็นของทั้งสองมาพิจารณาเปรียบเทียบกันพบว่า มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือ มหานครคิดประเมินตนเองในข้อนี้อยู่ในระดับมาก ผู้บังคับบัญชาประเมินมหานครคิดอยู่ในระดับมากค่อนข้างไปทางมากที่สุด ส่วนที่ผู้บังคับบัญชาประเมินมหานครคิดอยู่ในลำดับแรกคือ มีจิตใจรักงาน หวังที่จะทำงานให้ดีมีคุณค่า มีความปราณีต และมหานครคิดประเมินอยู่ในลำดับที่สอง แต่เมื่อนำความคิดเห็นมาพิจารณาเปรียบเทียบกันพบว่า มีความเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือ มหานครคิดประเมินอยู่ในระดับมาก ผู้บังคับบัญชาประเมินอยู่ในระดับมากค่อนข้างไปทางมากที่สุด ส่วนลำดับที่ 3 มหานครคิดและผู้บังคับบัญชาเห็นตรงกันคือ สามารถวิเคราะห์สภาพปัญหาและสิ่งแวดล้อมขององค์กรที่ก่ออยู่อย่างมีหลักการ แต่เมื่อนำความคิดเห็นมาพิจารณาเปรียบเทียบกันพบว่า มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 กล่าวคือ มหานครคิดประเมินตนเองอยู่ในระดับมาก ผู้บังคับบัญชาประเมินมหานครคิดอยู่ในระดับมากค่อนข้างไปทางมากที่สุด แต่อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าความเห็นของผู้บังคับบัญชาและมหานครคิดจะแตกต่างกัน แต่ก็แตกต่างกันไปทางที่อยู่ในระดับมากซึ่งเป็นสิ่งที่น่าพอใจ เพราะผู้บังคับบัญชาประเมินมหานครคิดในด้านความรู้ความสามารถสูงกว่ามหานครคิดประเมินตนเองทุกข้อ ยกเว้นในข้อพิจารณาข้อมูลทุกด้านอย่างรอบคอบก่อนที่จะตัดสินใจทำซึ่งมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ถึงอย่างไรก็ตาม ผู้บังคับบัญชาก็ประเมินสูงกว่ามหานครคิด ดังนั้นจึงอาจจะกล่าวได้ว่า มหานครคิดมีความสามารถในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากที่น่าพอใจทุกข้อ

4. ในด้านความเป็นนักวิชาการ จากการวิจัยพบว่า มหานครคิดและผู้บังคับบัญชามีความเห็นตรงกันในลำดับแรกคือ สามารถแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง เช่น ศึกษาค้นคว้า ได้ถาม ฯลฯ ส่วนการคิด พูด และเขียนอย่างมีเหตุผลและเป็นระบบ มหานครคิดมีความคิดเห็นอยู่ในลำดับสอง แต่ผู้บังคับบัญชามีความคิดเห็นอยู่ในลำดับสาม และที่มหานครคิดมีความคิดเห็นอยู่ในลำดับสามคือ มีความสามารถในการนัดหมายตนเอง แต่ผู้บังคับบัญชามีความคิดเห็นอยู่ในลำดับสอง แต่อย่างไรก็ตามอาจจะกล่าวได้ว่า มหานครคิดและผู้บังคับบัญชามีความเห็นตรงและสอดคล้องกันใน 3 ลำดับแรกของข้อคำถาม ถ้านำมาพิจารณาเปรียบเทียบกันจะพบว่า มหานครคิดและผู้บังคับบัญชามีความเห็นไม่แตกต่างกัน คือ ประเมินอยู่ในระดับมากเหมือนกันทุกข้อ และในข้อใช้การวิจัยค้นคว้าเพื่อพัฒนา

งานและแก้ปัญหาทางานที่ทำอยู่ มหาบัณฑิตประเมินตนเองอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างไปทางมาก และผู้บังคับบัญชาประเมินอยู่ในระดับมาก แต่เมื่อนำมาพิจารณาเปรียบเทียบกันจะพบว่า ไม่มีความคิดเห็นแตกต่างกันในข้อนี้ ทั้งมหาบัณฑิตและผู้บังคับบัญชาประเมินอยู่ลำดับสุดท้ายของข้อคำถาม แต่ถ้ามานำมาพิจารณาดูในภาพรวมผู้บังคับบัญชาและมหาบัณฑิตประเมินความเป็นนักวิชาการอยู่ในระดับมากค่อนข้างไปทางมากที่สุด และระดับมากตามลำดับ และเมื่อนำมาพิจารณาเปรียบเทียบกันในภาพรวมจะมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะผู้บังคับบัญชาเห็นความสามารถในด้านต่าง ๆ ที่มหาบัณฑิตได้กระทำเด่นชัดขึ้นหลังจากสำเร็จการศึกษาจากภาควิชา ซึ่งผู้บังคับบัญชาได้แสดงความคิดเห็นต่อมหาบัณฑิตสาขาอุดมศึกษาในด้านการทำงาน ความรู้ทางวิชาการและการพัฒนางาน ดังนี้คือ มหาบัณฑิตนำความรู้ที่ได้ศึกษามาจากภาควิชา มาปรับปรุงงานในหน้าที่ที่ตน ทำงานวิชาการทางการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพนำความรู้มาพัฒนาหน่วยงาน ทั้งทางวิชาการและการบริการสังคมดีขึ้น มีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพ สามารถสร้างสรรค์ผลงาน เป็นผู้ที่มีความรู้กว้างขวางขึ้น และยอมรับสภาพที่เป็นจริง มีความคิดก้าวหน้ากว้างไกล ในการทำงานระดับอุดมศึกษา นำความรู้ที่ได้ศึกษามาจากภาควิชาแล้วนำมาพัฒนาตนเองได้

5. ในด้านความเป็นผู้นำ มหาบัณฑิตประเมินตนเองอยู่ในลำดับแรก คือ มีความเชื่อมั่นในตนเอง ลำดับที่สอง ยอมรับความคิดหรือวิธีการที่แตกต่างกับหลาย ๆ แนวทาง ลำดับที่สาม สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ ซึ่งผู้บังคับบัญชาประเมินมหาบัณฑิตเป็นลำดับแรกคือ สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ ลำดับที่สอง มักจะคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว ลำดับที่สาม มีความเชื่อมั่นในตนเอง และแสดงถึงความเป็นผู้นำอย่างมั่นใจ แต่อย่างไรก็ตามก็แสดงให้เห็นว่ามหาบัณฑิตและผู้บังคับบัญชามีความเห็นสอดคล้องกันอยู่ในสามลำดับแรก การที่มหาบัณฑิตประเมินว่ามีความเชื่อมั่นในตนเอง เป็นลำดับแรก เป็นเพราะว่าเมื่อมหาบัณฑิตจบการศึกษาจากภาควิชาแล้ว ได้รับความรู้จากภาควิชาเป็นอย่างดี ทำให้เกิดความเชื่อมั่นเพิ่มขึ้นมาก จึงประเมินว่ามีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่าข้ออื่น ๆ ส่วนที่ผู้บังคับบัญชาประเมินมหาบัณฑิตว่า สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ เป็นลำดับแรก อาจเป็นเพราะมหาบัณฑิตแสดงออกในการยอมรับความคิดเห็นหรือวิธีการที่แตกต่างกับหลาย ๆ แนวทาง ซึ่งมหาบัณฑิตได้ประเมินตนเองอยู่ในลำดับสอง และเมื่อนำมา

พิจารณาเปรียบเทียบกันกับความเห็นของผู้บังคับบัญชาพบว่า ความคิดเห็นในชั้นนี้ไม่แตกต่างกัน จึงทำให้ผู้บังคับบัญชา เห็นว่ามหานักคิดสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น ได้ดีจึงประเมิน เป็นลำดับแรก และจากการที่มหานักคิดแสดงออกถึงการทำงานต่าง ๆ อย่างมีความสามารถในทุกด้าน จึงได้ ประเมินมหานักคิดอยู่ในลำดับต้นคือ มักจะคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว และมีความ เชื่อมั่นในตนเอง รวมทั้งแสดงออกถึงความเป็นผู้ใหญ่อ่างมั่นใจ แต่อย่างไรก็ตามผู้บังคับบัญชาและ มหานักคิดประเมินอยู่ในระดับมากทุกข้อ และถ้านำมาพิจารณาเปรียบเทียบกันจะพบว่า ความคิด เห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และถ้าพิจารณาเปรียบเทียบกันในภาพรวมจะ พบว่า มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันในด้านความเป็นผู้นำ

จากผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของมหานักคิดและผู้บังคับบัญชาชั้นต้นของมหานักคิด ถ้าพิจารณาสภาพของมหานักคิดจะเห็นว่ามหานักคิดมาจากหลายหน่วยงานในสถาบันอุดมศึกษา ต่าง ๆ และมีตำแหน่งหน้าที่ต่าง ๆ กัน และสภาพของผู้บังคับบัญชาชั้นต้นมีสภาพต่าง ๆ กัน มีตั้งแต่ผู้บริหารของสถาบันอุดมศึกษาและหัวหน้าหน่วยงาน กระจายมาจากแหล่งงานทุกระดับ ในสถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ ดังที่แสดงไว้ในภาคผนวก (ตารางที่ 4.6, 4.7) จากการศึกษาที่มหานักคิด ประเมินตนเอง และผู้บังคับบัญชาชั้นต้นประเมินมหานักคิด ตามที่ได้อภิปรายผลไปแล้วอาจสรุปได้ ดังนี้ คือ การศึกษาที่มหานักคิดได้รับจากภาควิชาก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในตัวของมหานักคิด และทำให้มหานักคิดมีคุณสมบัติในด้านความรู้ความสามารถ ความเป็นนักวิชาการและความเป็นผู้นำ อยู่ในระดับที่น่าพอใจทุกด้าน จึงอาจจะกล่าวได้ว่า ภาควิชาอุดมศึกษาได้บรรลุจุดมุ่งหมายในชื่อ ผลิตบัณฑิตที่มีคุณธรรม และความรู้ในการอุดมศึกษา

ในด้านเนื้อหา

ความคิดเห็นของมหานักคิดต่อเนื้อหาวิชาบังคับอยู่ในระดับมากทุกรายวิชา และที่เห็นว่า เนื้อหาเป็นประโยชน์ในการทำงานมากค่อนข้างไปทางมากที่สุด คือ รายวิชาหลักการอุดมศึกษา รายวิชาสัมมนาการอุดมศึกษา และรายวิชานิสิตนักศึกษา ซึ่งอยู่ในระดับมาก ดังนั้นรายวิชาบังคับ ของภาควิชาจึงมีเนื้อหาเป็นประโยชน์ในการทำงานของมหานักคิดทุกวิชา เพราะมหานักคิดกระจาย มาจากสถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ และมีตำแหน่งหน้าที่ต่าง ๆ กัน จึงควรมีพื้นฐานรายวิชาต่าง ๆ ให้ครอบคลุมในเรื่องเกี่ยวกับศาสตร์อุดมศึกษาทุกด้าน

ความคิดเห็นของมหาบัณฑิตต่อรายวิชา เลือกที่เนื้อหา เป็นประโยชน์ในการทำงานอยู่ในระดับมากที่สุด คือ รายวิชาการบริหารบุคคลในระดับอุดมศึกษา รองลงมาคือ รายวิชาการวิเคราะห์ระบบในการอุดมศึกษา และรายวิชาการวางแผนพัฒนาอุดมศึกษา ส่วนที่เห็นปานกลางคือ ปัญหางานวิชาการในระดับอุดมศึกษาและเรื่องคัดเฉพาะทางอุดมศึกษา นอกนั้นมหาบัณฑิตเห็นว่าเนื้อหาวิชา เลือก เป็นประโยชน์ในการทำงานอยู่ในระดับมาก

จากผลการวิจัยดังกล่าว ภาควิชาควรจะมีรายวิชาบังคับคงเดิม จากความคิดเห็นในสิ่งที่มหาบัณฑิตได้ปฏิบัติคือ จะเลือกรายวิชาที่เป็นประโยชน์ในการทำงานในสถาบัน และเลือกรายวิชาที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานประจำโดยตรง แต่ถูกจำกัดด้วยจำนวนหน่วยกิตตามระเบียบบัณฑิตวิทยาลัย จึงทำให้เลือกลงทะเบียนเรียนในรายวิชา เลือก ได้จำนวนไม่มากนัก จากการศึกษาที่มีโอกาสเลือกรายวิชา เลือก ได้จำนวนหน่วยกิตไม่มาก จึงควรถามความสนใจของผู้เรียนก่อนที่จะเปิดรายวิชา ให้ลงทะเบียน เรียน ในแต่ละภาคการศึกษา เพราะจากการวิจัยที่พบว่า สถานภาพของมหาบัณฑิตมาจากสถาบันการศึกษาต่าง ๆ และกระจายมาจากหน่วยงานที่แตกต่างกันออกไป ก่อนเข้าศึกษา ได้พิจารณาความสอดคล้องของหลักสูตรกับลักษณะงานแล้ว ภาควิชาจึงควรจัดรายวิชา ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน เพราะหลักสูตรของภาควิชา โดยภาพรวมก็เหมาะสมแล้ว

ในด้านกาเรียนการสอน

1. การเรียนการสอนที่ได้รับจากภาควิชา มหาบัณฑิตมีความเห็นว่า สิ่งที่ได้รับจากภาควิชาเป็นลำดับแรก คือ การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง รองลงมาคือ การทำงานร่วมกัน เป็นกลุ่ม การประเมินผลร่วมกับผู้สอน และการมีส่วนร่วมอภิปรายในชั้นเรียนการสอน ซึ่งการเรียนรู้นี้ เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นในตัวของผู้เรียนเอง ผู้เรียนเป็นผู้ที่ เรียนรู้ด้วยตนเอง เห็นเอง พบเอง และเปลี่ยนแปลงประสบการณ์และพฤติกรรมด้วยตนเอง ถ้าการเรียนรู้อันนี้ไม่เกิดขึ้นในตัวของผู้เรียนเองแล้ว การเรียนรู้อันนี้จะไม่ใช่การเรียนที่ยั่งยืน (ไนทอร์ย ลินลารัตน์ 2524 : 49) ดังนั้นการเรียนการสอนของภาควิชาที่จัดขึ้นนี้ จึงเป็นวิธีการที่เหมาะสมอย่างยิ่งกับการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษา เพราะจุดมุ่งหมายของการสอน ให้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองนี้ สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของ

สถาบันอุดมศึกษาที่มุ่งหวังให้ผู้เรียนรู้ด้วยตนเอง วิธีสอนแบบนี้จะสร้างและส่งเสริมคุณสมบัติ ดังกล่าวโดยตรง (ไททอร์ย์ ลินลาวัฒน์ 2524 : 114) การให้ผู้เรียนได้ใช้ความสามารถเต็มที่ คือ การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เพราะจะทำให้เกิดแนวคิดใหม่ ๆ และความก้าวหน้าใหม่เกิดขึ้นได้ และก่อให้เกิดคุณลักษณะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับที่มหานักคิดประเมินตนเอง คือ สามารถแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง เช่น ศึกษาค้นคว้า ได้ตาม อยู่ในระดับมากก่อนข้างไปทางมากที่สุด เช่นเดียวกับผู้บังคับบัญชาประเมินมหานักคิดในข้อนี้

การสอนแบบอภิปรายซึ่งมีจุดมุ่งหมายคือ การฝึกฝนให้ผู้เรียนรู้จักใช้ความคิด วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์ ประยุกต์ และผสมผสานความรู้หรือสิ่งที่เรียนต่าง ๆ เข้าด้วยกัน แล้วแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อนร่วมชั้น เรียบร้อยต่อครู และการฝึกฝนและวัดผลความสามารถในการแสดงออก และการรับฟังของผู้เรียน ได้แก่ การฟัง การพูด การโต้แย้ง การให้เหตุผล และการสร้างหลักฐานทางวิชาการ (ไททอร์ย์ ลินลาวัฒน์ 2524 : 75 - 76) เพราะการที่ให้นักคิดได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง และนำมาอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน เพราะผู้เรียนจะมีบทบาทมาก โดยผู้เรียนจะเป็นผู้ออกความคิดเห็น ประเมินความเห็น และนำความคิดเห็นนั้นไปใช้ประโยชน์ ซึ่งทุกคนจะร่วมกันพูด ร่วมกันฟัง ร่วมกันวิเคราะห์ และผลิตกันวิเคราะห์ความรู้ ความคิดเห็นซึ่งเกิดจากการอภิปรายทำให้นักคิดมีคุณลักษณะในการรู้จักวิเคราะห์ปัญหาต่าง ๆ ในการทำงาน การแสดงออกโดยการรู้จักใช้เหตุผล โต้แย้งอย่างมีหลักการ ซึ่งสอดคล้องกับที่มหานักคิดประเมินตนเองในด้านความเป็นนักวิชาการ ในข้อสามารถวิเคราะห์สภาพปัญหาและสิ่งแวดล้อมขององค์กรที่ทำอยู่ อย่างมีหลักการอยู่ในระดับมาก และผู้บังคับบัญชาก็ประเมินนักคิดในข้อนี้อยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน และสอดคล้องกันในด้านความเป็นผู้นำ ในข้อรู้จักให้เหตุผล โต้แย้งในสิ่งที่ควรซึ่งมหานักคิดได้ประเมินตนเองอยู่ในระดับมาก และผู้บังคับบัญชาประเมินนักคิดอยู่ในระดับมากก่อนข้างไปทางมากที่สุด การเรียนการสอนที่ได้รับคือ การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มนั้น ทำให้นักคิดมีคุณลักษณะในด้านความเป็นผู้นำในข้อ สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้และยอมรับความคิดเห็นหรือวิธีการที่แตกต่างกันหลาย ๆ แนวทาง ซึ่งมหานักคิดประเมินตนเองอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกับผู้บังคับบัญชา และนอกจากที่กล่าวไปแล้ว การเรียนการสอนที่ได้รับในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยคือ ฟังคำบรรยายจากอาจารย์ผู้สอน วิธีประเมินผลการเรียนผู้สอนจะแจ้งให้

ทราบตั้งแต่ เริ่มเรียนในแต่ละรายวิชา ได้รับประมวลการสอนรายวิชา ในระยะแรกของการเรียน การเสนอบทความ บทความวิจัย รายงานจึงอาจจะกล่าวได้ว่า ภาควิชาได้จัดกิจกรรมการเรียนการสอน ได้อย่างเหมาะสมเป็นอย่างมาก

จากการวิจัยที่พบว่า ความคิดเห็นต่อวิธีประเมินผลเป็นระยะตลอดเทอม และให้ข้อมูลย้อนกลับ อยู่ระดับปานกลาง และอยู่ลำดับสุดท้ายอาจเป็นเพราะว่าขณะที่เรียนอยู่นั้นผู้เรียนต้องการจะทราบความสามารถของตนเองอยู่ในระดับใด และต้องปรับปรุงแก้ไขในด้านไหนบ้าง จึงต้องการให้ภาควิชาได้กระทำมากกว่านี้ เพราะในการเรียนหลักสูตรผู้เรียนจะเรียนได้ดี ถ้ามีแรงจูงใจ ได้รับรู้ผลการเรียนเร็ว (ไพฑูริย์ สีนสารัตถ 2524 : 115) และมหาวิทยาลัยได้ประเมินในข้อ ภาควิชา ได้ถามความสนใจของนิสิต และจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของนิสิต อยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะเห็นว่าภาควิชาได้กระทำในข้อนี้น้อยไป เพราะผู้เรียนมาจากสถาบันต่าง ๆ ในระดับอุดมศึกษา บางคนเป็นผู้สอน ผู้บริหาร หัวหน้าหน่วยงาน นักวิชาการศึกษา ฯลฯ ซึ่งทำงานอยู่ในหน้าที่ต่าง ๆ กัน ย่อมต้องการความรู้ที่ต่างกันออกไปเพื่อนำไปพัฒนาตนเอง จะเห็นได้จากเป้าหมายในการศึกษาของผู้เรียน นอกจากต้องการเพิ่มวุฒิในหน้าที่การงานแล้ว ยังต้องการเพิ่มทักษะวิชาการเพื่อบุกเบิกความรู้ใหม่ และก่อนเข้าศึกษาได้ทราบจุดมุ่งหมาย ได้ศึกษาความสอดคล้องของหลักสูตรกับลักษณะงานแล้ว ผู้เรียนจึงต้องการที่จะให้ภาควิชาจัดรายวิชาให้สอดคล้องกับหน้าที่การงานของผู้เรียน โดยให้ภาควิชาถามความสนใจของผู้เรียน เพราะผู้เรียนในขณะศึกษาจะลงทะเบียนเรียน โดยจะเลือกรายวิชาที่คิดว่าเป็นประโยชน์ในการทำงานในสถาบันของตนเอง และเลือกรายวิชาที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานโดยตรง ดังนั้นภาควิชาควรจะได้สำรวจความสนใจของผู้เรียนว่าสนใจจะเรียนวิชาอะไร ก่อนที่จะเปิดรายวิชาในแต่ละภาคการศึกษา

2. จากการทำพบว่า สิ่งที่มาบันทึกได้ปฏิบัติขณะศึกษาอยู่ในภาควิชา และมหาวิทยาลัยได้ปฏิบัติมากเป็นลำดับแรก คือ การเลือกรายวิชาลงทะเบียนเรียนแต่ละภาคการศึกษา โดยเลือกรายวิชาที่คิดว่าจะเป็นประโยชน์ในการทำงานในสถาบันของตนเอง รองลงมาคือ ได้วางแผนการเรียนด้วยตนเอง และเมื่อมีปัญหาเกี่ยวกับการเรียนจะขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาหรือผู้สอน ลำดับสามคือ ทุกครั้งที่ทำรายงาน ทั้งที่เป็นรายงานกลุ่มและรายงานเดี่ยวจะศึกษาค้นคว้าอย่าง

จริงจังและเต็มความสามารถ นอกจากนี้สิ่งที่มหานักคิดได้ปฏิบัติอยู่ในระดับมากกว่าที่ได้กล่าวไปแล้ว คือ เรียนอย่างมีสมาธิ และศึกษาค้นคว้าอย่างจริงจัง มีความกระตือรือร้นและมุ่งมั่นใฝ่เรียนติดตามข่าวสารทางการอุดมศึกษาตลอดเวลา และเข้าร่วมฟังอภิปรายทางวิชาการอุดมศึกษาเมื่อไม่เข้าใจบทเรียนจะถามผู้สอนทั้งในและนอกห้องเรียนเสมอ รวมทั้งจะศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมในห้องสมุด พยายามปรับตัวเข้ากับอาจารย์และเพื่อนทุกคน เตรียมความพร้อมในการทำวิทยานิพนธ์ โดยเริ่มสะสมความรู้ตามความสนใจตั้งแต่เริ่มเข้าศึกษาในสาขาวิชาอุดมศึกษาและเมื่อมีปัญหาจะขอคำแนะนำจากผู้สอน และอาจารย์ที่ปรึกษาจะเลือกรายวิชาลงทะเบียงเรียนแต่ละภาคการศึกษา โดยเลือกรายวิชาเกาะกลุ่มตามความสนใจของตนเอง โดยดูจากสังเขปรายวิชา ซึ่งแสดงให้เห็นว่ามหานักคิดขณะที่ศึกษาอยู่ในภาควิชา ได้มีพฤติกรรมการเรียนรู้ร่วมกับที่เป็นอิสระระดับบัณฑิตศึกษาดังกล่าวของ สมหวัง นิธิยานูวัฒน์ (2532 : 1) ที่เห็นถึงบัณฑิตในทศวรรษหน้าว่า น่าจะเป็นผู้ที่มุ่งมั่นใฝ่เรียนมีสมาธิในการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามากขึ้น นิสิตระดับนี้น่าจะ *aggressive* กว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน นิสิตบัณฑิตศึกษาน่าจะมีเป้าหมายในอนาคตที่ชัดเจนว่าต้องการอะไร ประกอบอาชีพลักษณะใด ทราบว่าการเรียนระดับบัณฑิตศึกษาสนองตอบความมุ่งมั่นในแผนชีวิตอย่างไร นิสิตที่ศึกษาต่อในระดับนี้จะมีความภาคภูมิใจในสถาบันมากกว่าเดิม แนวคิดในการเรียนของนิสิตมุ่งไปเพื่อการสัมผัสชายแดนของความรู้ (*frontier of knowledge*) เพื่อบุกเบิกแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาวิชาการ เพื่อการปฏิบัติงานและพัฒนาตนเองได้ดียิ่งขึ้น มากกว่าการมาเรียนเพื่อให้ได้ปริญญาปรับวุฒิปรับเงินเดือน ความเอาใจจริงเอาจัง มุ่งมั่นในการปรับตัวเอง มีพฤติกรรม การเรียนสมเป็นบัณฑิต เป็นปัจจัยสำคัญในการเพิ่มคุณภาพของบัณฑิตศึกษาในทางศึกษาศาสตร์ในอนาคต ดังนั้นถ้าพิจารณากับคำกล่าวนี้ อาจแสดงให้เห็นว่ามหานักคิดสาขาวิชาอุดมศึกษาได้มีพฤติกรรมการเรียนรู้ที่สมเป็นบัณฑิต ถึงแม้เป้าหมายในการศึกษาของมหานักคิด คือ ต้องการเพิ่มคุณภาพในหน้าที่การงาน และเป้าหมายที่เป็นลำดับรองลงมาคือ ต้องการเป็นนักวิชาการเพื่อบุกเบิกความรู้ใหม่ ดังนั้นจึงอาจจะกล่าวได้ว่าภาควิชาได้ผู้เรียนที่พร้อมจะออกไปเป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพ

จากการที่พบว่าสิ่งที่มหานักคิดได้ปฏิบัติอยู่ปานกลาง และภาควิชาควรจะแก้ไขคือ การมีวินัยในตนเอง ในการทำงานทุกอย่าง และการแสดงความคิดเห็นในชั้นเรียน เพราะการเรียนการสอนที่มหานักคิดได้รับจากภาควิชาคือ การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองตามความสนใจ การทำ

งานร่วมกันเป็นกลุ่ม และการมีส่วนร่วมอภิปรายในการเรียนการสอน ถ้าผู้เรียนไม่มีวินัยในตนเอง ในการทำงาน ไม่ค่อยแสดงความคิดเห็นในชั้นเรียน ไม่เตรียมพร้อมการเรียน โดยศึกษาค้นคว้า มาล่วงหน้าก่อนเข้าชั้นเรียน จะทำให้การเรียนการสอนของภาควิชาไม่บรรลุจุดมุ่งหมายเท่าที่ควร ดังนั้นภาควิชาควรจะต้องมีวิธีประเมินผลการเรียนการสอนในชั้นเรียนด้วย เพื่อว่าผู้เรียนจะได้ กระตือรือร้น และแสดงความคิดเห็นในชั้นเรียนให้มากขึ้น

3. ความคิดเห็นในการทำวิทยานิพนธ์ พบว่า ในด้านความรู้ความสามารถในการทำ วิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยที่มีความเห็นเป็นลำดับแรกคือ มหาวิทยาลัยทำวิทยานิพนธ์อย่างตั้งใจมาก ก่อน ข้างไปทางมากที่สุด ลำดับสองคือ มีความรู้อย่างเพียงพอในหัวข้อที่ทำค่อนข้างไปทางมากที่สุด เช่น กัน และลำดับสามคือ ขณะที่ศึกษาในแต่ละรายวิชา ได้พยายามมองถึงปัญหาและเก็บข้อมูลเกี่ยวกับ เรื่องที่สนใจในการทำวิทยานิพนธ์ โดยเริ่มสะสมความรู้ตามความสนใจตั้งแต่เริ่มเข้าศึกษาในสาขา วิชาอุดมศึกษาอยู่ในระดับมาก และมหาวิทยาลัยมีทักษะในการเขียนเป็นอย่างดีอยู่ในระดับมาก ส่วน ความรู้เรื่องระเบียบวิธีวิจัยและสถิติปานกลาง ดังนั้นภาควิชาควรมีวิธีที่ทำให้ผลิตมีความรู้เรื่อง ระเบียบวิธีวิจัยโดยตรง ทดลองให้ทำวิจัยในแต่ละรายวิชา โดยเก็บข้อมูลจริงจากกลุ่มตัวอย่าง เล็ก ๆ เพื่อให้ผู้เรียนจะได้มั่นใจในการทำวิทยานิพนธ์มากขึ้น

เมื่อมีปัญหาลงอุปสรรคในการทำวิทยานิพนธ์ พบว่า มหาวิทยาลัยขอคำปรึกษา จากอาจารย์ ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์อยู่ในระดับมากที่สุด นอกจากนี้มีอาจารย์อื่น ๆ ในภาควิชา และบุคคลอื่นที่มี ความรู้เรื่องวิจัย รวมทั้งเพื่อน แต่อย่างไรก็ตามอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์มีบทบาทมากที่สุด ซึ่ง สอดคล้องกับความคิดเห็นต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ของมหาวิทยาลัยซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับ มากค่อนข้างไปทางมากที่สุด ในข้อต่อไปนี้เป็นคือ ลำดับแรกคือ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ให้ความ เป็นกันเองกับนิสิตมากค่อนข้างไปทางมากที่สุด ลำดับที่สอง อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เอาใจใส่ เป็นอย่างดี และลำดับที่สาม สามารถมอบหมายที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรงตามเวลานัดหมาย ซึ่ง สอดคล้องกับเมื่อมหาวิทยาลัยมีปัญหาลงอุปสรรคในการทำวิทยานิพนธ์จะขอคำปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์มากที่สุด

นอกจากข้อที่กล่าวไปแล้ว มหาวิทยาลัยมีความเห็นอยู่ในระดับมากค่อนข้างไปทางมากที่สุดและระดับมาก เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย คือ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยาลัยมีบทบาททำให้วิทยาลัยสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยาลัยให้แนวทางในการศึกษาค้นคว้าในการทำวิทยานิพนธ์เป็นอย่างดี มหาวิทยาลัยพอใจในวิธีการจัดหาอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยาลัยของภาควิชาอุดมศึกษาให้แก่ผลิต การพบอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยาลัยสะดวก อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยาลัยมีเวลาเพียงพอ ซึ่งสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมที่ อื้ออำนวยการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับบรรยากาศทางวิชาการ ในข้อที่อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ผู้สอน มีความสัมพันธ์กับนิสิตเป็นอย่างดี และความคิดเห็นของมหาวิทยาลัยเกี่ยวกับวิธีหรือกระบวนการ เสนอหัวข้อวิทยานิพนธ์ของภาควิชา และวิธีการสอบวิทยานิพนธ์ขั้นสุดท้ายเหมาะสม ดังนั้นจึงอาจจะกล่าวได้ว่า การจัดการเรียนการสอนของภาควิชาที่ เกี่ยวกับการวิจัยมีความเหมาะสมเป็นอย่างมาก กล่าวคือ มหาวิทยาลัยได้รับความรู้ในด้านการทำวิจัยเป็นอย่างดี ซึ่งดูได้จากผลงานทางวิชาการของมหาวิทยาลัย ที่มีผลงานวิจัยเพิ่มขึ้นมากหลังสำเร็จการศึกษาแล้วจากภาควิชา

3. ในด้านสภาพแวดล้อมขณะที่ศึกษาอยู่ในภาควิชาพบว่า มหาวิทยาลัยมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก คือ บรรยากาศทางวิชาการ ในข้ออาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ผู้สอนมีความสัมพันธ์กับนิสิตเป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับสิ่งที่มหาวิทยาลัย ได้ปฏิบัติมากในขณะที่ศึกษาอยู่ในภาควิชา คือ เมื่อมีปัญหาเกี่ยวกับการเรียนจะศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง แล้วขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาหรือผู้สอน และพยายามปรับตัว เข้ากับอาจารย์และเพื่อนทุกคน ดังนั้นอาจารย์ผู้สอนและอาจารย์ที่ปรึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในการเรียนการสอนของนิสิตที่อาจแสดงให้เห็นว่าอาจารย์ผู้สอน อาจารย์ที่ปรึกษาได้ให้ความเป็นกันเองกับนิสิตทั้งในและนอกชั้นเรียน รวมทั้งให้คำปรึกษาแก่นิสิตเป็นอย่างดี ซึ่งเป็นบรรยากาศที่ อื้ออำนวยการให้ผู้เรียนมีขวัญและกำลังใจ ทำให้คุณภาพการเรียนของนิสิตเป็นไปอย่างดี และที่เห็นด้วยมากรองลงมาคือ การดำเนินงานของบัณฑิตศึกษา ได้รับความสะดวกในการลงทะเบียนเรียนหรือถอนวิชาเรียน

จากการที่พบว่า ความคิดเห็นของมหาวิทยาลัยในเรื่องการปฐมนิเทศ การให้บริการด้านวิชาการของบัณฑิตศึกษา ในด้านห้องสมุดคณะ และสถาบันวิทยบริการ มีปริมาณหนังสือ เอกสารวารสาร ฯลฯ ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ และความทันสมัยอยู่ในระดับปานกลาง รวมทั้งการ

จัดที่นั้งพักหรือที่ทำงานของภาควิชา สำหรับนิสิตบัณฑิตศึกษา ขนาดของห้องเรียนรวมทั้งแสงและเสียงและกิจกรรมการเรียนการสอนมีความเหมาะสม อยู่ในระดับปานกลาง จากผลการวิจัยดังกล่าว การดำเนินงานของบัณฑิตศึกษาจึงควรปรับปรุงการประมุนิเทศให้มีความกระจำจใน เรื่องทั่ว ๆ ไป ให้มีความชัดเจนมากขึ้น เพราะการประมุนิเทศมีส่วนสำคัญประการหนึ่งที่จะทำให้ผู้เรียนมีความสบายใจ และรู้ทิศทางในการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัย และการให้บริการทางด้านวิชาการ ควรจะปรับปรุงให้มีความสะดวกยิ่งขึ้น ส่วนห้องสมุดนั้นควรปรับปรุงให้มีวิมาตหนังสือภาษาไทยและภาษาอังกฤษเพียงพอในสาขาวิชาอุดมศึกษา รวมทั้งมีความทันสมัย เพราะการจัดการเรียนการสอนของภาควิชาที่ผู้เรียนได้รับมากคือ การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองตามความสนใจ นอกจากนี้ การให้บริการควรให้มีความสะดวกให้มากขึ้น

จากผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของมหาบัณฑิตในด้านการจัดการเรียนการสอนของภาควิชา ได้สอดคล้องกับลำดับความประทับใจของมหาบัณฑิตและศึกษาอยู่ในภาควิชาดังนี้ มหาบัณฑิตส่วนใหญ่มีความประทับใจ อาจารย์ผู้สอนอยู่ในอันดับ 1 อันดับ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน อันดับ 3 บรรยาภาศทางวิชาการและมหาบัณฑิตยังคงมีความผูกพันกับภาควิชาโดยพบว่า หลังสำเร็จการศึกษา มีมหาบัณฑิตส่วนใหญ่ร้อยละ 84.92 ยังคงติดต่อกับภาควิชาหลังสำเร็จการศึกษา โดยมาร่วมสังสรรค์ศิษย์เก่าเป็นบางโอกาส มาเยี่ยมเยียนพบอาจารย์ในโอกาสต่าง ๆ และได้เข้าร่วม อบรม ประชุม สัมมนากับภาควิชาอยู่ระหว่างจำนวน 1 - 5 ครั้ง และพบว่า ภาควิชายังให้ความสนใจกับมหาบัณฑิตของภาควิชาอยู่เสมอ โดยจากการวิจัยพบว่า มหาบัณฑิตส่วนใหญ่ได้รับข่าวสารจากภาควิชา โดยภาควิชาส่งข่าวไปให้ทราบ ดังนั้นจึงอาจจะกล่าวได้ว่า ภาควิชาได้จัดการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสมกับการเรียนในระดับบัณฑิตศึกษา ซึ่งก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในตัวบัณฑิต และได้บัณฑิตที่มีคุณภาพออกไปรับใช้สังคม จะเห็นได้จากคุณภาพของบัณฑิตที่ภาควิชาได้ผลิตออกไปและได้ข้อมูลย้อนกลับคือ ผู้บังคับบัญชาชั้นต้นของมหาบัณฑิต ได้รับความพอใจในมหาบัณฑิตทางการอุดมศึกษาอยู่ในระดับมาก และยังต้องการให้ผู้ที่บังคับบัญชาอื่นมาศึกษาต่อในภาควิชาอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

3. ความก้าวหน้าทางวิชาชีพของมหาบัณฑิต จากผลการวิจัยพบว่า

3.1 สถานที่ทำงาน ก่อนเข้าศึกษาในภาควิชาอุดมศึกษามหาบัณฑิตส่วนมากทำงานอยู่ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ซึ่งมีอยู่จำนวนเท่า ๆ กับมหาบัณฑิตที่ทำงานในสถาบันอุดมศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และหลังสำเร็จการศึกษาจากภาควิชาอุดมศึกษา มหาบัณฑิตยังคงทำงานอยู่ที่เดิมโดยไม่ได้ย้ายงานเลย มีย้ายอยู่เพียง 8 คน แต่ไม่ได้ย้ายสังกัด เช่น ย้ายจากวิทยาลัยครูแห่งหนึ่งไปยังวิทยาลัยครูอีกแห่งหนึ่ง หรือย้ายจากมหาวิทยาลัยหนึ่งไปยังอีกมหาวิทยาลัยหนึ่ง เป็นต้น จึงอาจจะกล่าวได้ว่าการที่มหาบัณฑิตไม่ได้มีการย้ายสถานที่ทำงานนั้น อาจเป็นเพราะว่างานที่ทำมีความเหมาะสมดีอยู่แล้ว และมีแนวทางที่จะทำให้เกิดความก้าวหน้าได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยในข้อความพึงพอใจของมหาบัณฑิตในการปฏิบัติงาน ซึ่งมหาบัณฑิตตอบมากกว่าข้อบ่งชี้ลักษณะงานที่ทำ ดังนั้นจึงอาจจะกล่าวได้ว่ามหาบัณฑิตมีความพึงพอใจในสถานที่ทำงานเดิมซึ่งจะมีทางทำให้เกิดความก้าวหน้าทางวิชาชีพ เพราะจะได้นำความรู้ที่ได้รับจากภาควิชาไปประยุกต์ใช้กับงานที่ทำได้

3.2 ภาระงาน ก่อนเข้าศึกษาในภาควิชาภาระงานที่มหาบัณฑิตได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติมากที่สุด คือ งานสอน รองลงมาตามลำดับคือ งานบริการทางวิชาการ งานบริหารงานกิจการนิสิตนักศึกษา งานหลังสำเร็จการศึกษาที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติมากที่สุด คือ งานบริการทางวิชาการ รองลงมาตามลำดับคือ งานสอน งานบริหาร งานกิจการนิสิตนักศึกษา งานวิจัย ซึ่งเมื่อนำมาพิจารณาเปรียบเทียบกัน จะพบว่าหลังสำเร็จการศึกษา งานด้านการบริหาร การวิจัย การบริการทางวิชาการ มีอัตราร้อยละเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะการวิจัย งานกิจการนิสิตนักศึกษาเพิ่มเพิ่มขึ้นในปริมาณเล็กน้อย ส่วนงานด้านการสอนมีลดลงอย่างเห็นได้ชัด ถ้าพิจารณาแล้วจะเห็นว่าภาระงานที่มหาบัณฑิตปฏิบัติมากที่สุดนั้น คือ งานบริหารเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.40 การวิจัยเพิ่มขึ้นร้อยละ 8.13 และงานสอนลดลงหลังสำเร็จการศึกษา ซึ่งอาจกล่าวได้ว่ามหาบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากภาควิชาในระยะหลังจะเป็นข้าราชการสาย ค. มากขึ้น และสายอาจารย์น้อยลง จึงมีส่วนให้ภาระงานสอนในภาพรวมลดลงส่วนการที่น่าจะมีความก้าวหน้าในด้านการวิจัย การบริการและงานวิจัยที่เพิ่มขึ้นคือ ก้าวหน้าขึ้นเพราะเมื่อได้เรียนรู้วิธีการวิจัยก็จะมี การวิจัยในการทำวิจัยมากขึ้น (ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยในเรื่องผลงานทางวิชาการของมหาบัณฑิต หลังสำเร็จการศึกษามีผลงานประเภทงานวิจัยเพิ่มขึ้นมากที่สุด)

3.3 ตำแหน่งงาน ก่อนเข้าศึกษาในภาควิชาอุดมศึกษามหาบัณฑิตตำแหน่งอาจารย์มาก รองลงมาคือ ตำแหน่งผู้บริหารและนักวิชาการและตำแหน่งงานหลังสำเร็จการศึกษาจากภาควิชาอุดมศึกษาพบว่า ตำแหน่งที่มหานักคิดได้รับมากและเพิ่มขึ้น จนสังเกต ได้ชัดเจนคือ ตำแหน่งผู้บริหาร รองลงมาคือ อาจารย์ ซึ่งมีร้อยละลดลง เมื่อเปรียบเทียบตำแหน่งงานของมหานักคิดก่อนและหลังสำเร็จการศึกษาจะพบว่า หลังสำเร็จการศึกษาแล้วตำแหน่งอาจารย์ลดจำนวนลง แต่ไปเพิ่มขึ้นในตำแหน่งผู้บริหารเป็นจำนวนมากถึงร้อยละ 20.63 จึงอาจจะกล่าวได้ว่า มหานักคิดมีความก้าวหน้าในหน้าที่การงานเพิ่มมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของลดดาพร ระวีรัฐ (2524) ซึ่งได้ติดตามผลมหานักคิดทางครุศาสตร์ที่สำเร็จการศึกษา 2518 - 2520 พบว่า มหานักคิดปฏิบัติงานอยู่ที่เดิมแต่มีตำแหน่งสูงขึ้น และมีภาระงานเพิ่มมากขึ้นมากกว่าเดิมจึงอาจจะกล่าวได้ว่า มหานักคิดหลังสำเร็จการศึกษาจากภาควิชา มีประสิทธิภาพการทำงานมากขึ้น และมีความรู้ความสามารถเพิ่มมากขึ้น โดยมีลักษณะความเป็นนักวิชาการและความเป็นผู้นำ จึงได้รับการพิจารณาให้ทำหน้าที่รับผิดชอบเป็นผู้บริหาร ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของผู้วิจัยในการประเมินตนเองของมหานักคิด และผู้บังคับบัญชาประเมินมหานักคิด ในด้านการปฏิบัติงาน ความเป็นนักวิชาการ ความเป็นผู้นำ อยู่ในระดับมาก สำหรับตำแหน่งงานอาจารย์ที่ลดลงเนื่องจากสาเหตุที่ได้อภิปรายไว้แล้วในหน้า 181 ที่ว่าผู้ที่เข้ารับการศึกษาระดับอุดมศึกษาแล้ว ภายหลัง ๆ จะมีตำแหน่งงานสายอาจารย์ลดลง เป็นข้าราชการสาย ข. และ ค. มากขึ้น จึงทำให้น้ำหนักรวมของตำแหน่งงานอาจารย์ลดลง

3.4 การเพิ่มพูนความรู้จากงานอบรมหรือดูงาน หลังสำเร็จการศึกษาจากภาควิชา มหานักคิดได้เข้ารับการอบรมหรือดูงานเพิ่มขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศิริมงคล (2528) ที่พบว่า มหานักคิดสาขาวิชา นิเทศการศึกษามีพัฒนาหลักสูตรในด้านความก้าวหน้าในการปฏิบัติงาน มหานักคิดได้เข้ารับการอบรมทางวิชาการในประเทศมากที่สุด ร้อยละ 67.68 จึงอาจจะกล่าวได้ว่า มหานักคิดหลังสำเร็จการศึกษาแล้วจากภาควิชา มีความก้าวหน้าในอาชีพด้านวิชาการมากขึ้น มีการเพิ่มพูนความรู้มากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับที่มหานักคิดประเมินตนเอง และผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ ประเมินมหานักคิด ในด้านความเป็นนักวิชาการ ในข้อมีความสามารถในการพัฒนาตนเอง เช่น ติดตามข่าวสารทั่วไป อ่านหนังสือ วารสารทางวิชาการ เข้ารับการอบรม สัมมนา หรือประชุมวิชาการ เขียนบทความทางวิชาการอยู่ในระดับมาก

3.5 ผลงานทางวิชาการ หลังสำเร็จการศึกษาจากภาควิษามหาบัณฑิตมีผลงานทางวิชาการเพิ่มขึ้นว่าก่อนเข้าศึกษา และมีผลงานมากขึ้นทุกประเภทมหาบัณฑิตได้ผลิตผลงานประเภทการแต่งหนังสือ ตำรา การจัดเอกสารประกอบการสอน การทำงานวิจัย และการเขียนบทความ เพิ่มมากขึ้นกว่าก่อนเข้าศึกษาในภาควิชา แม้ว่าบางเรื่องจะเกี่ยวกับการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือมัธยมศึกษา อาจเป็นเพราะว่ามหาบัณฑิตบางคนเป็นอาจารย์สอนในวิทยาลัยครูซึ่งเป็นการสอนระดับอุดมศึกษา แต่แต่งตำราเพื่อประกอบการสอนให้มัธยมศึกษาวิทยาลัยครูหรือบางเรื่องเกี่ยวกับการพยาบาลก็เป็นเพราะมหาบัณฑิตเป็นอาจารย์สอนในวิทยาลัยพยาบาล เป็นต้น จึงอาจจะกล่าวว่า มหาบัณฑิตเมื่อได้รับความรู้จากภาควิชาทำให้มีความสามารถเพิ่มขึ้น มีความมั่นใจเพิ่มขึ้นจึงสามารถผลิตผลงานทางวิชาการได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะงานวิจัย และการเขียนบทความก่อนเข้าศึกษามหาบัณฑิตผลิตผลงานประเภทที่น้อยมาก และส่วนใหญ่จะเป็นผู้แต่งคนเดียวและในฐานะหัวหน้ากลุ่ม ซึ่งก่อนเข้าศึกษาโดยมากจะเป็นผู้แต่งในฐานะผู้ร่วมงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของทิพวรรณ ชัมสวัสดิ์ (2522) หลังสำเร็จการศึกษามหาบัณฑิตมีความก้าวหน้าทางวิชาการโดยได้ผลิตผลงานด้านการเขียนบทความมากที่สุด รองลงมาคือ การผลิตเอกสารและงานวิจัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะหลังสำเร็จการศึกษามหาบัณฑิตมีความรู้มากขึ้นรู้จักวิธีค้นคว้าด้วยตนเองมากขึ้น มีความมั่นใจในตนเองด้านวิชาการมากขึ้น มหาบัณฑิตจึงสามารถผลิตผลงานทางวิชาการเพิ่มขึ้น หลังสำเร็จการศึกษาจากภาควิชา จำนวนมหาบัณฑิตที่ให้บริการทางวิชาการโดยการจัดอบรมประชุมและสัมมนา มีจำนวนเพิ่มขึ้นกว่าก่อนเข้าศึกษา และได้ทำหน้าที่สำคัญ ๆ ต่าง ๆ เพิ่มขึ้น เช่น การเป็นประธานกรรมการ อนุกรรมการ คณะกรรมการ และวิทยากร โดยเฉพาะจำนวนมหาบัณฑิตที่ทำหน้าที่ประธานกรรมการ และเป็นวิทยากร ซึ่งก่อนเข้าศึกษามีจำนวนมหาบัณฑิตที่ทำหน้าที่น้อยมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จันทนา แฮ่สุวรรณ (2523) ที่พบว่า มหาบัณฑิตสาขาวิชาพลศึกษามีผลงานมากที่สุด ในด้านการจัดหรือร่วมจัดประชุมหรือสัมมนาทางวิชาการและสอดคล้องกับงานวิจัยของ สร้อยทอง ศิริมงคล (2528) ที่พบว่า ผลงานของมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติแพทยการศึกษาและนิเทศศาสตร์ประเภทผลงานทางวิชาการคือ การให้บริการทางวิชาการ โดยเป็นวิทยากรมีมากที่สุด จึงอาจจะกล่าวได้ว่าหลังสำเร็จการศึกษาแล้วทำให้มหาบัณฑิตได้รับความเชื่อถือจากผู้บังคับบัญชา และผู้ร่วมงานเพิ่มขึ้น ซึ่งหมายถึงรวมทั้งมีความรู้ความสามารถ

เพิ่มมากขึ้นด้วย ซึ่งได้จากการประเมินของผู้บังคับบัญชาชั้นต้นต่อมหาวิทยาลัยในด้านความรู้ความสามารถ ในข้อความรู้ความสามารถด้านวิชาการ โดยทั่วไป ความสามารถในการจัดกิจกรรมทางวิชาการ เช่น อภิปราย จัดนิทรรศการและอื่น ๆ รวมทั้งความสามารถในการปฏิบัติงาน โดยทั่วไป และการสร้างชื่อเสียงให้หน่วยงานทางวิชาการอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับการประเมินตนเองของมหาวิทยาลัยและผู้บังคับบัญชาประเมินมหาวิทยาลัย ในด้านความเป็นหลักวิชาการในข้อความรู้ให้บริการทางด้านวิชาการแก่สังคมอยู่ในระดับมาก

3.6 การศึกษาต่อ จากการวิจัยพบว่า มหาวิทยาลัยศึกษาต่อคิดเป็นร้อยละน้อยมาก อาจเป็นเพราะมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่มีตำแหน่งหน้าที่ที่สูงขึ้น คือ เป็นผู้บริหาร มีภาระงานเพิ่มมากขึ้น และไม่มีสาขาตรงกับความรู้ของมหาวิทยาลัยที่จะเลือกศึกษาต่อได้ อย่างไรก็ตามเมื่อได้ถามมหาวิทยาลัยว่าถ้ามีโอกาสจะศึกษาต่อในระดับปริญญา เอก สาขาวิชาอุดมศึกษาหรือไม่ ผลปรากฏว่า มหาวิทยาลัยยังมีความต้องการศึกษาต่อและให้เหตุผลไว้ คือ สาขาวิชาตรงกับลักษณะงานที่ทำ ต้องการพัฒนาตนเองในศาสตร์อุดมศึกษาให้กว้างขวางลึกซึ้งยิ่งขึ้น ต้องการเพิ่มพูนความรู้ให้ทันสมัยอยู่เสมอ การเรียนต่ออาจจะทำให้มีโอกาสในการทำงานดีขึ้น และยกฐานะทางสังคมของตนเองให้ดีขึ้น และนอกจากที่จะเห็นว่านิสิตระดับดุษฎีบัณฑิต โดยเฉพาะสาขาวิชาอุดมศึกษา ซึ่งเปิดรับมา 3 รุ่น จากการสังเกตส่วนใหญ่ก็จะดำรงตำแหน่งอาจารย์อาจเป็นได้ว่า ความรู้ในระดับดุษฎีบัณฑิตมีความจำเป็นในการสร้างความก้าวหน้าในอาชีพ ส่วนเหตุผลของมหาวิทยาลัยที่ไม่สมัครเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญา เอกสาขาวิชาอุดมศึกษาคือ อายุมาก สุขภาพไม่ดี มีภาระหน้าที่รับผิดชอบมาก ไม่มีเวลา คະแนมเจ็ลลียสะสมไม่ถึงเกณฑ์ที่กำหนด ลักษณะงานที่ทำอยู่ไม่จำเป็นต้องใช้ความรู้ในระดับปริญญาเอก สาขาวิชาไม่ตรงกับลักษณะงานที่ทำ หน่วยงานไม่อนุญาตให้ลาศึกษาต่อเพราะไม่ตรงกับสายงาน ต้องการเรียนต่อในสาขา วิชาอื่นและเมื่อเรียน แต่อย่างไรก็ตามผู้ต้องการสมัครให้เหตุผลมากกว่าข้ออื่น คือความต้องการพัฒนาตนเองในศาสตร์อุดมศึกษาให้กว้างขวางลึกซึ้งยิ่งขึ้น ซึ่งอาจแสดงให้เห็นว่ามหาวิทยาลัยเห็นความสำคัญของภาควิชาในแง่การให้ความรู้ที่เป็นประโยชน์ในการทำงานของมหาวิทยาลัย

3.7 ความพึงพอใจของมหานักคิดในการปฏิบัติงาน ปัญหาและอุปสรรคในการทำงานของมหานักคิด ในด้านการใช้ความรู้ทางด้านอุดมศึกษา และด้านสภาพของงานพบว่า ความพึงพอใจของมหานักคิดในการปฏิบัติงาน คือ ชอบลักษณะงานที่ทำมากที่สุด อาจเป็นเพราะมหานักคิด ได้ทำงานตรงกับความรู้ที่ได้ศึกษามา และในด้านการใช้ความรู้ทางด้านอุดมศึกษาพบว่า มหานักคิดนำความรู้ที่ได้ศึกษามาประยุกต์ใช้ในการทำงาน ได้มาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ลदानร รวีรัฐ (2524) ได้ติดตามผลมหานักคิดทางครุศาสตร์ที่สำเร็จการศึกษา 2518 - 2520 ว่า มหานักคิดสามารถนำความรู้และประสบการณ์จากการศึกษาระดับปริญญาโทไปใช้ได้มาก ในด้านสภาพของงานพบว่า มหานักคิดตอบว่ามีงานรับผิดชอบมากเกินไป

จากการที่มหานักคิดชอบลักษณะงานที่ทำและนำความรู้ที่ได้ศึกษามาประยุกต์ใช้ในการทำงาน ได้มากถึงแม้จะมีงานรับผิดชอบมากเกินไป อาจแสดงให้เห็นว่ามหานักคิดทำงานตรงกับความรู้ที่ได้ศึกษา ที่เป็นเช่นนี้เพราะก่อนเข้าศึกษาในภาควิชามหานักคิด ได้พิจารณาความสอดคล้องกับลักษณะงานแล้ว เมื่อสำเร็จการศึกษาจากภาควิชาแล้ว จึงสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ได้มาก ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ความรู้ที่ภาควิชาถ่ายทอดให้มหานักคิด ได้สอดคล้องกับลักษณะงานในสถาบันอุดมศึกษาและผู้บังคับบัญชาอาจเห็นว่ามหานักคิดมีความสามารถเพิ่มขึ้นจึงได้มอบหมายงานให้รับผิดชอบมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับมหานักคิดประเมินตนเอง ในเรื่องความรู้ที่ได้รับจากภาควิชา ว่ามีความรู้กว้างขวางในการอุดมศึกษาที่เป็นสากลและมีความรู้อย่างลึกซึ้งในศาสตร์อุดมศึกษาอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผู้บังคับบัญชารับผิดชอบมหานักคิดในด้านความรู้ในการอุดมศึกษา เช่น งานบุคลากรนิสิตนักศึกษา หลักสูตร บริหารอยู่ในระดับมาก และความคิดริเริ่มของผู้บังคับบัญชารับผิดชอบที่ความต้องการให้ผู้บังคับบัญชารับผิดชอบเข้าศึกษาในภาควิชา ให้เหตุผลว่า มหานักคิดสาขาวิชาอุดมศึกษามีความสามารถในการทำงานมาก โดยเป็นผู้ที่นำความรู้ที่ได้ศึกษามาจากภาควิชานำมาปรับปรุงงานให้ทันสมัย เป็นผู้ที่สามารถทำงานอย่างมีประสิทธิภาพและบริการสังคมได้

ดังนั้นจึงอาจสรุปได้ว่า มหานักคิดหลังสำเร็จการศึกษาจากภาควิชาแล้ว ได้มีความก้าวหน้าทางวิชาชีพเพิ่มขึ้นมากในทุก ๆ ด้าน เช่น มีภาระงานเพิ่มขึ้น มีตำแหน่งเป็นผู้บริหารมากขึ้น มีการเพิ่มพูนความรู้โดยเข้ารับการอบรมหรือดูงานมากขึ้น มีผลงานทางวิชาการประเภทต่าง ๆ เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะงานวิจัยและการเขียนบทความ รวมทั้งการเป็นวิทยากร และผลงานวิจัยยังแสดงว่ามหานักคิด ไม่มีปัญหาอุปสรรคในการทำงาน

4. ความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาระดับต้นของมหาวิทยาลัยสาขาวิชาอุดมศึกษา เกี่ยวกับการที่มหาวิทยาลัยนำความรู้ความสามารถไปใช้ในการปฏิบัติงาน

4.1 ความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาระดับต้นที่มีต่อความรู้ความสามารถของมหาวิทยาลัยหลังสำเร็จการศึกษาจากภาควิชาอุดมศึกษาไปแล้ว มีความคิดเห็นว่า มหาวิทยาลัยมีความรู้เหมาะสมในระดับมากในทุก ๆ ด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้คือ ความสามารถในการปฏิบัติงานโดยทั่วไป ความรู้ในด้านการอุดมศึกษา เช่น งานบุคลากรนิสิตนักศึกษา หลักสูตร บริหาร ความสามารถในการสอน (เฉพาะผู้สอน) ความรู้ทางด้านวิชาการโดยทั่วไป ความสามารถในการจัดกิจกรรมทางวิชาการ เช่น อภิปราย จัดนิทรรศการและอื่น ๆ ความสามารถในการผลิตเอกสารทางวิชาการและการสร้างชื่อเสียงให้หน่วยงานทางวิชาการ อาจเป็นเพราะผู้บังคับบัญชาระดับต้นเป็นผู้บังคับบัญชาคนเดิมทั้งก่อนเข้าศึกษาในภาควิชา และหลังสำเร็จการศึกษาจากภาควิชาของมหาวิทยาลัย เพราะจากการวิจัยพบว่า มหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ทำงานอยู่ที่เดิม ดังนั้นผู้บังคับบัญชาจึงเห็นพัฒนาการปฏิบัติงานทั้งก่อนเข้าศึกษาในภาควิชาและหลังสำเร็จการศึกษา จึงสามารถประเมินมหาวิทยาลัยได้อย่างตรงความเป็นจริง และมีความเชื่อถือได้

4.2 ความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาระดับต้น ที่มีต่อความสามารถในการปฏิบัติงานของมหาวิทยาลัย โดยประเมินอยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ มีจิตใจรักงานหวังที่จะทำงาน ให้ดีมีคุณค่ามีความปรารถนา ทำงานอย่างมีระบบ มีเทคนิควิธีการทำงานที่จะผลักดันงานให้งานนั้นบรรลุความสำเร็จ ความสามารถในการวิเคราะห์สภาพปัญหาและสิ่งแวดล้อมขององค์กรที่ทำอยู่อย่างมีหลักการ มีการตรวจสอบและติดตามผลงาน นิยามหาข้อมูลทุกด้านอย่างรอบคอบก่อนที่จะตัดสินใจทำ มีแนวคิดหรือวิธีการใหม่ ๆ นำมาปรับปรุงบุกเบิกให้เกิดสิ่งใหม่ ๆ ในหน่วยงานที่ทำอยู่ และความสามารถคาดคะเนเหตุการณ์อนาคตได้ไกล เคียงและเมื่อนำไปพิจารณาเปรียบเทียบกับความคิดเห็นของมหาวิทยาลัยที่ประเมินตนเองจะมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 กล่าวคือ ผู้บังคับบัญชาประเมินสูงกว่ามหาวิทยาลัยประเมินตนเองทุกข้อ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าเป็นผู้บังคับบัญชาคนเดิมของมหาวิทยาลัยก่อนเข้าศึกษาในภาควิชา และหลังสำเร็จการศึกษาจากภาควิชาย่อมเห็นความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในตัวของมหาวิทยาลัยอย่างมาก และจากการวิจัยยังพบว่า ผู้บังคับบัญชายังมีความต้องการให้บุคลากรอื่นที่เป็นผู้ได้บังคับบัญชามาศึกษาต่อในภาควิชา

4.3 ความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาชั้นต้นต่อมหาวิทยาลัยในด้านความเป็นนักวิชาการ อยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ คือ อันดับแรก สามารถแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง เช่น การศึกษาค้นคว้า ได้ตาม ฯลฯ ซึ่งมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกับมหาวิทยาลัยประเมินตนเองอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 อันดับสอง มีความสามารถในการพัฒนาตนเอง เช่น ติดตามข่าวสารทั่วไป อ่านหนังสือ วารสารวิชาการ เข้าร่วมการอบรม สัมมนาหรือประชุมวิชาการ เขียนบทความ ซึ่งมีความเห็นแตกต่างกับมหาวิทยาลัยประเมินตนเองอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 อาจเป็นเพราะผู้บังคับบัญชาได้สังเกตเห็นว่า มหาวิทยาลัยหลังสำเร็จการศึกษาจากภาควิชาอุดมศึกษาแล้วมีความสามารถเพิ่ม ซึ่งเห็นได้จากการผลิตผลงานทางวิชาการของมหาวิทยาลัย อันดับสาม กว้างคิด บุตร และเขียนอย่างมีเหตุผลและเป็นระบบ มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกับมหาวิทยาลัยประเมินตนเอง อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 อาจเป็นเพราะผู้บังคับบัญชาได้เห็นเห็นว่า มหาวิทยาลัยก่อนเข้าศึกษาในภาควิชา ได้มีทักษะเขียนพูดเป็นอย่างดี จึงทำให้สอบเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญา มหาวิทยาลัยได้ แต่อย่างไรก็ตามผู้บังคับบัญชาก็ยังคงประเมินมหาวิทยาลัยในข้อนี้อยู่ในระดับมาก ความสามารถให้บริการทางด้านวิชาการแก่สังคมได้ ซึ่งมีความคิดเห็นแตกต่างกับมหาวิทยาลัยประเมินตนเองอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 อาจเป็นเพราะผู้บังคับบัญชาเห็นว่า หลังสำเร็จการศึกษาจากภาควิชาอุดมศึกษาแล้ว มหาวิทยาลัยได้รับเชิญเป็นวิทยากรมากขึ้น ซึ่งแสดงถึงมีความรู้ความสามารถเพิ่มขึ้น และมีความเชื่อมั่นในตนเองเพิ่มขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของผู้วิจัยในด้านความก้าวหน้าทางวิชาชีพ คือ หลังสำเร็จการศึกษาแล้ว มหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ได้ตอบแบบสอบถามว่าไปรับเชิญเป็นวิทยากรมากที่สุด ใช้การวิจัยค้นคว้าเพื่อพัฒนาและแก้ปัญหาในงานที่กำลังทำอยู่ มีความเห็นไม่แตกต่างกับมหาวิทยาลัยประเมินตนเอง อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 คือ มหาวิทยาลัยประเมินตนเอง อยู่ในระดับปานกลาง แต่ผู้บังคับบัญชาประเมินมหาวิทยาลัยอยู่ในระดับมาก และถ้าพิจารณาค่าเฉลี่ยแล้วจะเห็นว่า พอ ๆ กัน อาจเป็นเพราะว่างานที่กำลังทำอยู่ไม่มีปัญหาอุปสรรคและถ้ามีปัญหาอาจสามารถแก้ไขด้วยวิธีอื่น ๆ ได้ แต่อย่างไรก็ตามผู้บังคับบัญชาชั้นต้นก็ประเมินมหาวิทยาลัยอยู่ในระดับมากทุกข้อ อาจจะกล่าวได้ว่า มหาวิทยาลัยภาควิชาอุดมศึกษามีความเป็นนักวิชาการมาก

4.4 ความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาชั้นต้นต่อมหาวิทยาลัยในด้านความเป็นผู้นำ อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ มักจะคำนึงถึง

ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว สามารถแสดงออกถึงการเป็นผู้นำอย่างมั่นใจ มีความเชื่อมั่นในตนเอง รู้จักให้เหตุผลโต้แย้งในสิ่งที่ควร สามารถทำงานด้านบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ ยอมรับความคิดหรือวิธีการที่แตกต่างกันหลาย ๆ แนวทาง และมีความมั่นคงในอารมณ์ เมื่อนำไปพิจารณาเปรียบเทียบกับความคิดของมหานักคิดประมุขของตนเองมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อาจเป็นเพราะว่าเป็นผู้บังคับบัญชาคนเดิมทั้งก่อน เข้าศึกษาและหลังสำเร็จ การศึกษาของมหานักคิด ย่อมเห็นความเปลี่ยนแปลงในตัวของมหานักคิดมากกว่าที่มหานักคิดประมุขตนเอง

ดังนั้นจากผลการวิจัย ความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาระดับสูง เห็นว่ามหานักคิดสาขาวิชาอุดมศึกษาได้นำความรู้ความสามารถ ไปใช้ในการปฏิบัติงานได้ในระดับมาก ทั้งความรู้ความสามารถและความสามารถในการปฏิบัติงาน ความเป็นนักวิชาการและความเป็นผู้นำ จึงอาจจะกล่าวได้ว่าภาควิชาอุดมศึกษาได้ผลิตบัณฑิตได้เหมาะสมกับระดับบัณฑิตศึกษา การศึกษาระดับนี้จะผลิตกำลังคนระดับสูงเพื่อช่วยพัฒนาประเทศ เพราะผลิตเป็นมหานักคิดผู้มีภูมิปัญญา บัณฑิตศึกษาเป็นนักค้นคว้าวิจัย และสามารถเป็นอาจารย์ นักวิชาการ นักบริหารและผู้ประกอบอาชีพชั้นสูง ออกไปรับใช้ชาติ และสู่สังคม (อ๋อ ไน สุจิตกุล 2523 : 53)

5. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของมหานักคิดและผู้บังคับบัญชา

5.1 ภาพรวมหลักสูตรของภาควิชาเหมาะสมดีแล้ว แต่มหานักคิดจำนวนหนึ่งแม้จะไม่มากนัก ได้ให้ความเห็นว่า ภาควิชาควรมีการปรับปรุงหลักสูตรในด้านเนื้อหาสาระการจัดการเรียนการสอน การบริหารภาควิชาและบรรยากาศหรือสภาพแวดล้อมของภาควิชาอยู่เสมอ ซึ่งตรงกับทุกสาขาวิชาที่เห็นควรปรับปรุงหลักสูตรอยู่เสมอ ดังผลงานวิจัยเรื่อง การติดตามผลมหานักคิดสาขาจิตวิทยา ของกิมวรรณ ยิ้มสวัสดิ์ (2522) การติดตามผลมหานักคิดสาขาวิชาพลศึกษา ของจันทนา แสสุววรรณ (2523) และการติดตามผลมหานักคิดทางครุศาสตร์ของลดานร วิวัรัฐ (2524) แสดงให้เห็นว่าหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนนั้นต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียน

5.2 จากการวิจัยที่พบว่า มหานักคิดประทับใจ อาจารย์ผู้สอนเป็นอันดับ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน อันดับ 2 และอันดับ 3 คือบรรยากาศทางวิชาการซึ่งสอดคล้อง

บรรรยากาศทางวิชาการในข้อ อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ผู้สอน มีความสัมพันธ์กับนิสิตเป็นอย่างดี อยู่ในระดับมาก จึงอาจจะกล่าวได้ว่าวิธีการสอนของอาจารย์และพฤติกรรมต่าง ๆ เป็นที่ประทับใจของผู้เรียนและความต้องการของมหานักคิดที่ต้องการสมัคร เข้าศึกษาต่อ ในระดับปริญญา เอกสาขา วิชาอุดมศึกษา มีร้อยละ 41.27 และไม่ต้องการสมัคร ร้อยละ 48.41 ซึ่งไม่แตกต่างกันมากนัก และ ได้แสดงเหตุผลที่ต้องการไว้ คือ ต้องการวัดขนาดตนเองในศาสตร์อุดมศึกษาให้กว้างขวาง ลึกซึ้งยิ่งขึ้น มีร้อยละ 20.63 และเหตุผลที่ไม่ต้องการสมัครคือ ต้องการเรียนต่อในสาขาวิชาอื่นมี ร้อยละ 11.90 ซึ่งนอกจากเหตุผลนี้แล้วอาจจะเป็นเพราะสายงานที่มหานักคิดทำอยู่ไม่จำเป็นต้อง ใช้ปริญญาระดับสูงมากกว่านี้ก็เป็นได้ แต่อย่างไรก็ตามมหานักคิดยังมีมหานักคิดต้องการศึกษาต่อ ดังนั้นภาควิชาควรจะได้มีการประชาสัมพันธ์ ให้มหานักคิด ได้ทราบคุณสมบัติของมหานักคิดที่อาจ ได้รับ นิการณารับ เข้าศึกษา ได้ นอกเหนือจากที่ระบุไว้ในคู่มือการศึกษาต่อ

5.3 จากการวิจัยที่พบว่ามหานักคิดส่วนใหญ่ยังติดต่อกับภาควิชาอยู่ และส่วนมาก คือ มาร่วมงานสังสรรค์ศิษย์เก่า เป็นครั้งที่มี โอกาสและมา เข้มเขี่ยแบบอาจารย์ในโอกาสต่าง ๆ และได้รับข่าวสารจากภาควิชาส่งไปให้ ซึ่งสอดคล้องกับความประทับใจขณะที่ศึกษาอยู่ในภาควิชา คือ อาจารย์ผู้สอน และบรรยากาศทางวิชาการ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า มหานักคิดยังมีความผูกพันกับ ภาควิชา ยังต้องการให้ภาควิชาช่วยเหลือ โดยการ เน้นทุนความรู้ ดังนั้นภาควิชาจึงควรให้ มหานักคิด ได้มีโอกาสมาร่วมกิจกรรมกับภาควิชาโดยสม่ำเสมอ ซึ่งเป็นประโยชน์ทั้งมหานักคิดและ ภาควิชา

5.4 จากการที่มหานักคิดต้องการ ให้ภาควิชาช่วยเหลือ ในด้านข่าวสารทางวิชาการ ข่าวสารการจัดกิจกรรมของภาควิชา ดังนั้นภาควิชาควรจะใช้วารสารอุดมศึกษาปริทัศน์ เป็นช่องทางเผยแพร่ข่าวสารให้มหานักคิดทราบ เพราะจากผลการวิจัยของผู้วิจัยพบว่า มหานักคิดเป็น สมาชิกชมรมอุดมศึกษาทุกปีคิด เป็นร้อยละมากพอสมควร ดังนั้นชมรมอุดมศึกษาซึ่งประกอบด้วยอาจารย์ ในภาควิชา ศิษย์เก่าและนิสิตปัจจุบัน ควรจะได้ร่วมกันอย่างแข็งขันทำวารสารอุดมศึกษาปริทัศน์ ให้ เป็นวารสารที่มีสาระให้มาก ส่วนที่มหานักคิดยังต้องการให้ภาควิชา จัดอบรม ประชุม สัมมนา อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง เพื่อเป็นการ เน้นทุนความรู้ อาจเป็นเพราะมหานักคิดมีคุณลักษณะที่สามารถ แสวงหาความรู้ด้วยตนเองและพัฒนาตนเอง จึงต้องการเพิ่มประสบการณ์ให้ตนเองอยู่เสมอ ดังนั้น ภาควิชาควรจะได้พยายามคำนึงถึงการ จัดกิจกรรมประเภทนี้ให้มาก

5.5 ถึงแม้จะมีมหาวิทยาลัยจำนวนไม่มากที่เสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของภาควิชาในการศึกษาของประเทศ แต่ก็สนใจที่จะนำเสนอว่า มหาวิทยาลัยมีความคิดเห็นว่าภาควิชาควรรับบทบาทในการศึกษาของประเทศ ในด้านให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารการศึกษาระดับอุดมศึกษา เป็นผู้ชี้แนะทางการอุดมศึกษาในด้านต่าง ๆ ผลิตผลงานวิจัยเกี่ยวกับปัญหาทางการอุดมศึกษา และเป็นผู้ให้ความรู้และเผยแพร่แนวคิดและทฤษฎีทางการอุดมศึกษาแก่สังคม ดังนั้นภาควิชาควรแสดงบทบาทในด้านนี้บ้าง และบทบาทที่ภาควิชาแสดงได้คือ การผลิตผลงานวิจัยเกี่ยวกับปัญหาทางการอุดมศึกษา โดยอาจเสนอเป็นหัวข้อวิทยานิพนธ์ให้ผลิตทำเป็นกลุ่ม และการเขียนบทความทางวิชาการเกี่ยวกับวิกฤตการณ์ทางการอุดมศึกษา

5.6 จากการที่พบว่า ผู้บังคับบัญชาชั้นต้นมีความพอใจมหาวิทยาลัยสาขาวิชาอุดมศึกษาอยู่ในระดับมาก ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 92.06 และยังต้องการให้ผู้บังคับบัญชานี้มาสมัครศึกษาต่อในภาควิชาอุดมศึกษา และให้เหตุผลคือ มหาวิทยาลัยสาขาวิชาอุดมศึกษา มีความรู้ทางการอุดมศึกษา และนำความรู้ที่นำมาซึ่งงานและตนเองได้ดีมาก อาจแสดงให้เห็นว่าภาควิชาได้ผลิตบัณฑิตมีคุณภาพ เพราะผู้บังคับบัญชาซึ่งมีสภาพต่าง ๆ และมาจากหน่วยงานต่าง ๆ ได้ประเมินมหาวิทยาลัยเกี่ยวกับความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานของมหาวิทยาลัยในด้านความรู้ความสามารถความเป็นนักวิชาการ ความเป็นผู้นำ อยู่ในระดับมากทุกด้าน ดังนั้นจึงอาจจะกล่าวได้ว่าภาควิชาได้บรรลุจุดมุ่งหมายในข้อผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพและความรู้ในการอุดมศึกษา เพื่อนำไปประยุกต์ในด้านภารกิจของสถาบันอุดมศึกษาถึงแม้ว่าผู้บังคับบัญชาจะพอใจในคุณลักษณะของมหาวิทยาลัย สาขาวิชาอุดมศึกษา และได้ประเมินมหาวิทยาลัยในด้านความรู้ความสามารถ ความเป็นนักวิชาการและความเป็นผู้นำ อยู่ในระดับมากทุกด้านแต่ก็ยังอาจจะให้นำภาควิชาได้ผลิตมหาวิทยาลัยให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น ดังนั้นภาควิชาจึงควรปรับหลักสูตร ให้ทันสมัยและสอดคล้องกับภารกิจของสถาบันอุดมศึกษา โดยเฉพาะการวิจัยสถาบัน ซึ่งจะ เป็นประโยชน์ต่อมหาวิทยาลัยนำไปใช้ประโยชน์ในสถาบัน ได้มาก

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ด้านการเรียนการสอนของภาควิชา

เนื่องจากอาจารย์ผู้สอน เป็นที่ประทับใจอันดับแรกของมหาวิทยาลัย ภาควิชาควรคงเอกลักษณ์อันต้นนี้ไว้ ส่วนวิธีการสอนนั้น เนื่องจากภาควิชาเป็นผู้นำในด้านการเรียนการสอนใน

ระดับอุดมศึกษาจึงน่าจะได้นำวิธีการสอนแปลกใหม่มาใช้บ้าง นอกจากนี้ผู้สอนควรฝึกให้ผลิตมีวินัยในตนเอง กระตุ้นให้ผลิตได้แสดงความคิดเห็นในชั้นเรียนให้มากขึ้น ภาควิชาควรมุ่งให้ผลิตได้ฝึกปฏิบัติให้มากขึ้น โดยให้ผลิตร่วมกับอาจารย์ในการจัดอบรม ประชุม และสัมมนาเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพในการเรียนการสอนให้สูงขึ้น ภาควิชาควรมีเกณฑ์การประเมินผลที่เหมาะสมและมีการประเมินผลสม่ำเสมอ เป็นระยะพร้อมทั้งให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อผลิตจักได้ปรับปรุงตนเอง ได้ทันกาล

2. ด้านวิทยานิพนธ์

ภาควิชาควรส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ทดลองทำวิจัยในแต่ละรายวิชา เพื่อฝึกการใช้ความรู้เรื่องระเบียบวิธีวิจัย และความรู้เรื่องสถิติ ให้เข้ากับเนื้อหาวิชาที่เรียน หรือกล่าวได้ว่าใช้วิธีการเรียนการสอนแบบ Research Oriented นอกจากนี้ควรส่งเสริมและสร้างกลไกในการทำวิทยานิพนธ์ ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เช่น จัดประชุมนิเทศ การทำวิทยานิพนธ์ในภาคปลาย ปีการศึกษาที่ 1 ปรับปรุงขั้นตอนเสนอโครงร่างวิทยานิพนธ์ โดยให้ผลิตเสนอหัวข้อวิทยานิพนธ์ในภาคแรกปีการศึกษาที่ 2 เป็นต้น

3. ด้านบรรยากาศหรือสภาพแวดล้อมภาควิชา

ห้องเรียนควรเป็นห้องเรียนสำหรับผลิตระดับบัณฑิตศึกษาโดยเฉพาะ และมีอุปกรณ์การสอนพร้อมที่จะใช้ได้สะดวก นอกจากนี้ควรจะได้จัดมุมหนังสือสำหรับค้นคว้าในภาควิชาและจัดที่นั่งนักสำหรับผลิตเพื่อสร้างบรรยากาศการอภิปรายนอกห้องเรียน และเพื่อเป็นการเสริมประสิทธิภาพการเรียนการสอน ควรเชิญวิทยากรที่มีชื่อเสียงหรือเกี่ยวข้องทางการอุดมศึกษาได้มาอภิปรายบรรยาย

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

การวิจัยควรติดตามผลครุศาสตราจารย์ มหามัทธิต สาขาวิชาอุดมศึกษา ภาควิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ครั้งนี้ เป็นการติดตามผล โดยการศึกษาความคิดเห็นของ มหามัทธิต 10 รุ่น ในช่วงระยะเวลาประมาณ 10 ปี เกี่ยวกับหลักสูตรในด้านจุดมุ่งหมาย เนื้อหา การจัดการเรียนการสอน ความก้าวหน้าทางวิชาชีพของมหามัทธิตและศึกษาความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาชั้นต้นของมหามัทธิต เกี่ยวกับการนำความรู้ความสามารถไปใช้ในการปฏิบัติงาน ดังนั้นจึงขอเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป คือ ควรจะได้มีการติดตามผลมหามัทธิตสาขาวิชาอุดมศึกษา โดยมีการวิจัยในลักษณะนี้อีกในระยะเวลาที่เหมาะสมคือ ประมาณ 5 ปี